

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7909 Naponkinti eladás

Szépség és egészség.
Étvágytalanság és Gyomorgyengeség
Váltóláz és hideglelés ellen

gyógyítására ezek mennek Karlsruhe-ba holott ezt a czélt otthon is elérhetik
Rozsnyai M.
PEPSINORA
használatát által, mely az emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja.
Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 6 üveg franco küldve 6 frt 6 kr.

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot ábrázolja.
Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban Arad, Szabadság-lér. Budapest: Török József és dr. Egger Leo Nádor gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

PALAIS ROYAL

ORLAY SÁNDOR udvari szállító 8563

Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.

Hamis gyémántok, párisi legyezők, kínai ezüst-árak

gyári árban.

Kufeké gyermeklisztjét

MAGYARORSZÁG, AUSZTRIA, NÉMETORSZÁG stb. LEGELSŐ HOZZÁÉRTŐI AJÁLJÁK LEGJOBBAN TAPLÁLJA A GYERMEKET TEJHEZ VALÓ LEGJOBB POTLEK

Chocolat SUCHARD

LE MATTERHORN (CERVIN) épült RIFFELALP, Suisse

Kifogástalan ifjú arczsinat
On csak a Kiehlhanser H.-féle
GLYCERIN-CRÈME
Párisi hölgypor

és az elismert jószág szappanok használata által ér el.
Raktár: Török József gyógyszer. Budapest.

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB

A RÉTHY FÉLE
PEMETEFÜCZUKORKA

Ára 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.
RÉTHY BÉLA gyógyszer. B.-Csaba.
MINDENÜTT KAPHATÓ
Kérjünk csak Réthy-félet.

FIUMEI CACAO-SOKOLÁDÉ-ÉS-GYÁR.

Legy jó és szelíd kis gyermekem, és akkor megáld az istenem. Ha csónes léssz, füledbe sugom, hogy neked szám minden cukrak 3 a legjobbat, mi földön van még: Finom Fiumei csokoládét!

Specialista sérvkötőkben!

Keleti-féle cs. és kir. szab. sérvkötője a legújabb szerkezettel, elismerve a legtökéletesebb ezen genrebek. Nem csusszik, nem okoz kellemetlen nyomást a megfelelő a legmagasabb löveleményeknek.

Árak: Egyoldala 6 frt. Kétoldala 12 frt.

Képes árjegyzéket dísz kéréccel küld a gyár.

KELETI J. VI., Koronaherceg-u. 17.

6 arany 18 ezüst érem 30 tiszteleti és elismerési okmány.

KWIZDA FELE Restitutionsfluid

Kwizda-féle Szab. szárszalagvédő gummiból.

A szab. szárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér színben 4 nagyságban állítanak elő és pedig bal- és jobb lábhoz. Szárhoz mérve a b szerint

20-22 cm. ker.-nek megf. 1. sz. nagys. 22-24 " " " " 2. " " " " " " 24-27 " " " " 3. " " " " " " 27-30 " " " " 4. " " " " " "

A szab. szárszalagvédők ára szürke színben db.-kint 1. sz. 2 frt 75 kr. 2. sz. 2 frt 95 kr. 3. sz. 3 frt 20 kr. 4. sz. 3 frt 65 kr. — Fekete, barna és fehér színben db.-kint 1. sz. 2 frt 95 kr. 2. sz. 3 frt 10 kr. 3. sz. 3 frt 40 kr. 4. sz. 3 frt 85 kr.

Kwizda-féle szab. gumi órkészületek, melyek a lovak lábait vannak hivatva megvédeni.
Illusztrált katalógusokat ingyen küld.

KWIZDA JÁNOS FERENCZ
sz. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító.
kerületi gyógyszerésznél Kornenburg, Bécs mellett.



5. SZÁM. 1900. BUDAPEST, FEBRUÁR 4. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona / félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona / félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona / félévre 5 * Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS.

Jelen évi közkiállítás eszméjének első megpendítése óta az egész világ a legnagyobb érdeklődéssel és a legfőlésgigzottabb várakozással néz Páris felé, mely rendes időben is annyi rendkívüliséggel vonzza magához az idegeneket, mint egy más városa sem a földkerekségnek. A francia köztársaság minden szellemi és anyagi erejét összeszedte, megfeszítette, hogy a XX. század küszöbét olyan kiállítással tegye örök emléküvé, mely mind rendkívüliségben, mind hasznosságban

utánozhatatlan műve és hirdetője legyen az emberi szellem hatalmának és leleményességének.

És Franciaországnak ez a büszke szándéka emberileg a legtökéletesebben sikerült. Ma már mind készen állanak a végleges berendezésükhöz is gyors léptekkel közelednek a csodásnál csodásabb épületek, úgy, hogy a megnyitás napján semmi híjja sem lesz annak a káprázatos tündérvilágnak, mely fél esztendeig milliókat fog oktatni és gyönyörködtetni mesés látványosságaival.

A kiállítás szintere, mint 1889-ben, most is

a Mars-mező lesz, az az egykori katonai gyakorló-tér, mely Páris délnyugati szélén, a Szajna folyó balpartján fekszik; csak hogy most tetemesen megbővítették szomszéd területek hozzáfoglalásával s a Szajna jobbpartján is messzebb kiterjesztették a Trocadero környékét, mely már 1889-ben is hozzátartozott a kiállítás telkéhez. Az akkorból maradt épületek közül csupán a gépesarnokot tartották meg, mely az Eiffel híres tornyától délre esik s melyben most gazdasági dolgok lesznek láthatók. Az Eiffel tornyán belsőleg annyi változtatás történt, hogy egy rendkívül nagyszabású hang-



A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS. — A VILLAMOSSÁG PALOTÁJA ÉS A VÍZI VÁR.

verseny-termet alkottak benne. E torony környékét most is kertészeti célokra rendezték be, mely kies helytől kezdve a kiállítási épületek patkóalakúval rendezték, 200 méternyi széles útezt hagyták a két óriás ág között, melynek háttérében az Invalidusok palotája áll.

E rövid ismertetésben meg sem kísérthetjük, hogy a kiállítást egészen lerajzoljuk. Meg kell elégednünk azzal, hogy csak lapunk mai számában közölt képeinkhez fűzzünk néhány magyarító szót, csupán általánosságban jegyezvén meg, hogy a Jénai-hidról nyíló patkóalaknak baloldalán a mechanika, fonás-szövés és ruházat, a bányászat és ipar, meg az agyag- és üvegipar csarnokai, jobboldalán pedig a pompás vízi-vár (Château d'Eau) s mögötte a villamosság tündérpalotája, továbbá a különféle külföldi ipar-ágak, az oktatásügy, meg a tudományok, irodalom és művészetek palotái láthatók. A vizivárból 30 méter szélességű vizzuhatag fog egy nagy medencébe sziklákon át alárohanni, belülről láthatatlan lámpák fényével, kívülről pedig a villamosság palota ezer meg ezer ragyogó tüztől megvilágítva, a mi természetesen csak éjjeli látvány lesz, de akkor olyan pompájú, a milyet álmodni is alig tudunk. Valóságos fénytenger lesz az egész, bűvös hatámban mutatván az elektromosságot, mely már eddig is annyi bámulatos alkotás szülője s melytől ezentúl még meglepőbb csodákat várhatunk. Nappal e palotában a villamosság összes eddigi vívmányai lesznek láthatók.

Ritka érdekű látványossága lesz a kiállításnak egy 300 méternyi hosszú nagy épületesoport, a régi Páris, mely magánvállalat ugyan, de kapcsolatos a kiállítással. A régi Páris olyanféle történelmi épületesoport, mint a mi ezredévi kiállításunkhoz esatolt Ós-Budavára volt. A létesítők mindenben történelmi pontosságra törekedtek. Rendszeresen sorakoznak ott egymás mellé a francia fővárosnak középkori, renaissance-kori, XVII-ik és XVIII-ik századbeli jellemző háza, útezeit és tereket fogva közre és történelmi öltözésű lakosokkal benépesítve. A régi Páris felérésében a Szajna szélére vízbe van építve ezölöpzetekre, melyeknek falazott koronázata öt méter magas a Szajnáknak rendes vizállás szintjára fölött. Láthatók e régi városban egyebek közt Molière szülőháza, a hajdani Louvre várának egy tornya, az egykori komédiásoknak (ménétriers) St.-Julienről ezimzett régi temploma, régi színház és vásárcsarnokok s több XVII. és XVIII. századbeli híres épület másolata. Ez érdekes várostörténelmi díszmenetek tartásával is fogják élénkíteni.

Nem kevésbé érdekes lesz a svájci falu, mely a kiállításnak a Suffren-útea felőli oldalához esatlakozik, hová mesterséges havasokból és völgyekből egész kis svájci természetet varázsoltak. A csoportokra osztott házak mintáit Bern, Luzern, Zürich, Zug, Schaffhausen, Genf, stb. régi városok hagyományából kölcsönözték. A házakban igazi svájciak fognak lakni; a falu körüli mezőkön, havasokon, vizesések és tavak partjain igazi svájci pásztorok fogják terelgetni a legelésző barmokat. A kiállításnak e festői részébe üdülni, pihenni fognak járnai a csillogó-villogó látványok szemlélésében elfáradt látogatók.

Nagy átalakulások történtek magán a városban is a Trocadero környékén, hol az eddigi üres telkeken egész új városrészt építettek a nyereszkedő tulajdonosok, azt remélve, hogy most mind még jobban meggazdagszanak. A Trocadero és az Eiffel tornya környekéről a kiállítás egész területére igen szép kilátás nyílik. A Szajna partjától esekély távolságban mered föl a 300 méter magas vastorony.

Ettől jóval belebb jobbra két óriás, egyenként 80 méter magas gyárműny emelkedik, közből pedig a gépesarnok hosszú épülete nyúlik el a Mars mező hátsó szegélyén, közel a 100 méter magas óriás kerékhez, mely a chicagóinak az utánzata. Ez is tele van agatva függő kocikkal, melyekben bizonyára sokan meg fogják tenni a szédületes kerengő utat. Az óriás kerék és a Szajna közti téren a nyugati vasút új pályaudvara létesült, az Eiffel tornyától jobbra pedig a *Maréorama*, vagyis egy minden leleménységgel kieszelt tengeri panorama, melynek egy kilométernyi hosszúságú víztükre mellett a földközi tengernek Marseille és Konstantinápoly közti minden fő kikötője megvan kicsinyben. Ez és a Szajna közt vannak az erdőzet, vadászat, halászat és a kereskedelmi hajózási csarnokai, ezen túl pedig a szárazsi és tengeri haderő palotája emelkedik, míg odább a Jénai-hidra, azon túl pedig a régi Páris háztetőire és tornyaira esik a tekintet.

ESTÉLY ELŐTT.*

Az est leszállt, öltözni kéne,
Estélybe hívtak, menni kell!
De a kandalló közelébe
Jól nyugszom itt, mért menjek el?

Deritni mást hajh hogyan tudjak,
A méla bú ha meglepett?
Hogyan feesegek, mosolyogjak,
Mikor nem érzek örömet?

Kandallóm lángja föl-föllobban,
S fölgyulnak in emlékeim:
Egykor nem ültem így magamban,
Itt ültek nóm és gyermekim.

Bennünk, körülünk mily kedv éledt,
Öröm dagasztá a kebelét!
Oh mily derült, mily szép az élet,
Szívemnek vágya mint betelt.

De kedv, öröm madárként rebben,
S virágként hervad el korán:
A kandallót mind kevesebben
Ültük körül évek során.

Minden tíz év egy-egy új gyászom,
Lesújt a sors kegyetlenül,
Előbb nóm, azután leányom,
Fiam is végre sirba dül.

A mély seb is emlékké gyógyul,
Ám mégis folyton seb marad,
Koronként újra meg-megfájdul,
Míg csak sirunk nyugtot nem ad.

De zaj riaszt föl!... Nincs hát mentés!
A bérkocsi megérkezett;
Öltözzünk gyorsan! Kötelesség,
Tartsuk meg az ígértet.

Bizony kinos lesz a mulatság,
Kinos nekem, kinos nekik;
Társalgásom hamar megújul,
S egymást suttogva kérdezik:

«Mi ez? Hová lett szíve, lelke?
Ez az ember nem volt soha,
— Rég ismerem... vajon mi lelte? —
Ily ízetlen, ily ostoba.»

Gyulai Pál.

* A Kisfaludy-társaság legutóbbi ülésén felolvasott költemény.

HORVÁT BOLDIZSÁR NAPLÓJA.

1846—1847.

Szombathelyen az elmúlt hetekben lelkes mozgalom indult meg Vasvármegye nagy fia, Horvát Boldizsár, emlékének szoborral leendő megörökítésére. Az ez iránti érdeklődés ébresztésére szolgált közelebb a szombathelyi városi kaszinóban f. é. január 13-ikán a szobor-alap javára rendezett estély, melyen többek közt dr. Kármán Elemér, Horvát Boldizsár volt titkára fölolvastatott az elhunyt államférfiről, s abban néhány érdekes részletet mutatott be Horvát Boldizsárnak eddig ismeretlen ifjúkori naplójából. E csak töredékben fennmaradt naplót Horvát Boldizsár elhunytja után iratai közt találták meg, s most a család engedélye alapján alkalmunk van ez érdekes naplót egész terjedelmében közölni.

A már megsárgult lapok megragadóan szép képét nyújtják egy önmagával küzdő, érzelmeit és gondolatait szigorúan bonyolító ifjú léleknek. Másfelől megható vonásokkal esetelik Horvát Boldizsár ébredező szerelmét, melyből utóbb boldog házasság lett.

Irodalmilag szerfelett becses e naplórészlet. Tanújele annak, hogy írójuk stílus és szellem tekintetében mennyire beleélté magát abba az irodalmi irányba, mely Kazinczy nyelvújítása s Vörösmarty és társai nemzeti törekvései nyomán keletkezett.

De szóljon maga a napló.

1846 szeptember 5.

Mily régen nem irtam már naplómba! Mintha félnék önmagammal találkozni; mintha retteg-ném a tükröt, mely kedélyem torzképét állítja elélem, és kerülőn az alkalmat ama sötét láthatár kódéba bepillantani, mely busongó éltem fölül borult! Istenem, lesznek-e még napjaim, melyek némi életörömet mosolygandak reám?

Míg G.¹ itt volt, még is könnyebben viseltem búmat, mert volt kivel azt megosztanom. Mélyen érző baráti kebel tárult fel előttem, mely lelkeim gazdag fájdalmait felfogni képes vala. Ő nincs többé körömben, csak gyér levelezésekben találkozhatunk rokon lelkeink. P. bátyám,² e második rokonkebel, ki lényem titkaiba, érzelmim s gondolatim mélyébe avatva van, szinte távol. E. ugyan őszinte vonalozással látszik esatlakozni hozzám, s nemesek méltányolni, de némileg kegyelni is elveim s működéseim irányát; de érzem, azon légkörbe még nem lépett, mely szellemeinket a barátság ihletével egyesíthesse. C.³ sokkal magasabban áll előttem, hogysem barátságára igényt tarthatnék; bár annyira szeret s annyira bizalmas irántam, mint atyámon s az elhunyt kedves G.-n⁴ kívül senki más, de a köztünk létező kőkülönbség, érdemeinek és magas erkölcsi jellemének tisztelése némi kegyeletes és elfogult távolban tartanak tőle; mi nekem szintűgy fáj, mint ő neki nem tetszik. És mit szóljak atyámról? Hiszen én vagyok egyedüli vigasza, lelkének támlja, éltének napja, mely hanyatló korának gyászát felderíti, és a forrás, melyből gyér örömeim meríti. Ha ő lelkeimbe pillantana, ha látná,

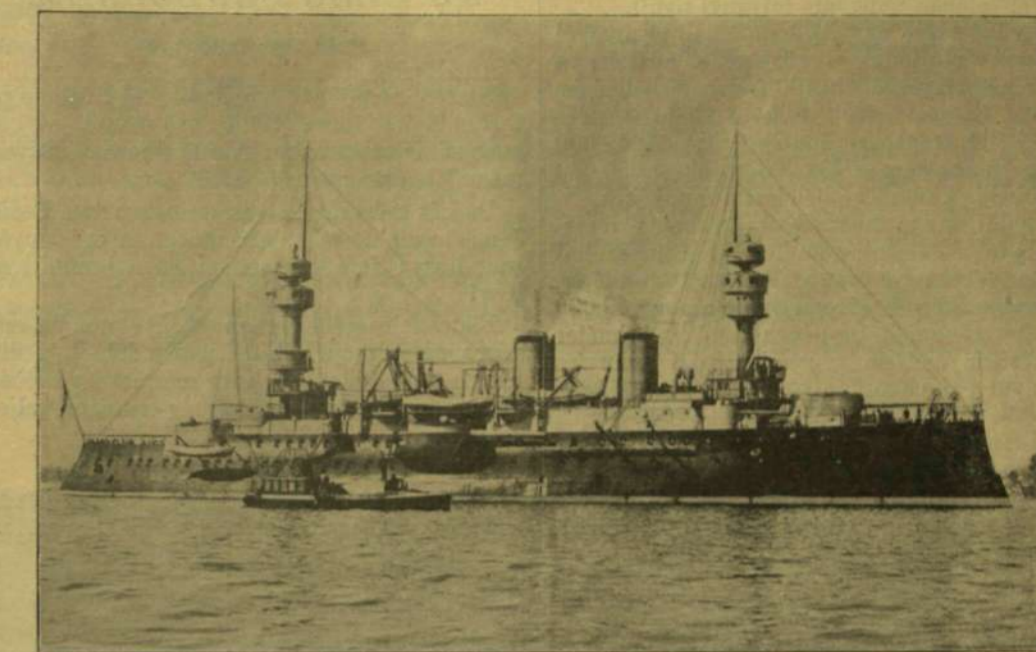
De az idő éjfélhez közelg. Nyugalomnak adom át magamat, mert holnap sok teendő vár reám. Hála isten! legalább lesz szórakozás.

mennyit szenvedek, elborzadna, s talán szerencsétlenebb lenne, mint én vagyok. S ez kétszeri fájdalom érzetét, hogy nem lehetek iránta őszinte azért, mert szeretem; nyugodtnak, elégtűntnek kell előtte színlelnem magamat azért, hogy életnyugalmát és elégtűntését fel ne zavarjam. Szegény jó atyám, mennyire csalódom bennem! — Testvérim előtt sem nyilatkozhatom. Miért azon okokat felleplezni előttük, melyeken boldogtalanságom alapszik? Jobb, ha nem ismerve azokat, átsurrannak rajtok, szerencsésben, mint én, ki bennök fennakadtam. Miért tudatnom velök, hogy én nem vagyok boldog? A részvét, melylyel irántam vannak, átokká válnék önmagoknak. — És így nincs senki, ki osztakoznék keblem terheiben, ki vigaszt nyújtana és erőt a további türelemre. Keblem önküzdelmétől olykor majdnem megreped.

Egyedüli enyhet a munka nyújt. Ha hivatalom¹ gondolai mellett magánügyeim roppant halmaza fog körül s elsánczol olyannyira, hogy nem talállok rést, melyen menekülhessek, s nem marad egy pillanatom, melyet szabadnak mondhatnék, melyben másról gondolkodhatnám, mint arról, hogy mit tegyek előbb? — akkor boldog vagyok; igen, oly boldog, mint a gép, melyet láthatatlan erő mozgat, s mely működik folytonosan, a nélkül, hogy tudná, miért? Kines, hir elvesztették bűverejüket reám nézve; a jövő boldogságának reménye az utósó szikráig kialudt keblemből. Honnan tehát a lankadatlan szorgalom, melyért sokan annyira dicsérnek, midőn nincs egyetlen rugó, mely mozgó erőt gyanánt szolgáljon? De van egy, a kötelesség, a becsület örökifjú érzete, mely még nem hagyott el, s esküszöm, velem marad örökké. Legyen bár a világ utósó lényei még egyszer oly aljas, mint eddig tapasztalám, álljon el a nemesebb érzésnek bár utósó érverése és veszszen el a föld-ről minden, mi jó és szent, én önmagamhoz hű akarok maradni. Jobb szellemem sugalmát elfojtsam azért, mert az másoknál visszhangof nem talál? Hisz nem érdemelném meg azt, hogy a sors emberré alkotott, nem a lelki erőt, melyet lelkeimbe zárt, ha ezt használni nem tudnám, s megszűnnék a szó nemesebb értelmében ember lenni azért, mert mások is lenni megszűntek.

Szeptember 12.
Ma ebéd fölött atyám ismét Sch.² családot hozta szőnyegre; s mily kedves színben tüntet fel őket előttem! Mily forró vágyát teljesíteném, ha velük rokonulnék! Igen, ha nem ismerném annyira a világot, hogy gyűlölnöm kell; ha keserű csalódásaim nem esatolták volna elválaszthatlanul lelkeimhez azon fájó meggyőződést, miszerint az ideált, melyet önmagamnak teremték, mely után mindeddig hiába epedtem, fel nem találhatom. Atyám mindig unszol, hogy ismerkedjem meg velök, de én félek e lépéstől. Csalódásaimat szaporítsam? Igaz, hogy e család igen tiszteltes, hogy atyjuk szigorú becsületesség s józan értelmiség embere, hogy házuk, mennyire néhány évek előtt, midőn alkalmam volt néhányszor küszöbét átlépni, tapasztalám, a divat ragályos kórjától ment, hogy azon egyszerű jóság, mely figyelmes szememnek azonnal feltűnt s egyéb kivé-

teles tulajdonok őket bizonyos fensőbbébe helyezték előttem s a tisztelőnek némi titkos, de még is élénken nyilvánuló nemét érezem régóta keblemben irántuk; ám ezek mind csak újabb okul szolgálhatnak arra, hogy őket kerüljem. Hát ha még sem olyanok, melyeknek őket képezelem? hát ha bennök is csalódnám, kiket a többieknél jobbaknak, nemeseknek hittem? akkor a világ iránti hitem végkép alásüllyedne. Gazdálkodni kell lelki erőmmel, megkimélnem azt újabb csapásoktól.



A «JAURÉGUIBERRY» FRANCZIA CSATAHAJÓ.

Szeptember 25.
E hét egyik napján táncvizigalomban voltam. Sch.-ék is ott voltak. Bármennyire titkolom önmagam előtt, ők érdekelni kezdenek. A sok jó, mit felőlök hallok, s minek ellenkezőjét eddig nem tapasztalám, napról-napra nagyobb vonzerőt fejt ki. Mégis leküzdtem vágyamat s nem szóltam velök; csak K.-nak,¹ midőn elshant mellettem, esaptam egy kurta és néma bókot. Pedig múlt napokban is betévedtem a sz.-ferencziek kolostorába, a csarnok ablakáról le találtam pillantani a templomba. K. és nővére L.² ültek alatt. Ártatlan arczuk nemes vonásain, melyeken az áhitat angyala ült, rég nem érzett kéjjel merengtem sokáig.

Tegnapelőtt mondá öcsém, hogy K. kérdezett a táncvizigalomban. Megdöbentem, de elfojtám meglepetésemet s közönyösnek mutatám magamat. Öcsém pirongatott, hogy oly jó lényeket kerülök s kerülöm önboldogságomat, melyet körükben fellelhetnék. Talán igaz van. Talán! itt a bökkenő. Nem jobb-e a virág után nem is vágyakozni, mint szürő tövisbe megsérteni magunkat. Bohóság ott kísértetni, hol a nyereség reménye kevés, a veszteség félelme azonban sokkal nagyobb. Mínd e mellett mégis kedélyhelyzetem kissé nyugtalan.

Október 3.
Ma furcsa napom volt. Egy leányt jöttek nőül ajánlani, ki százezerrel bir, kinek kezével azonnal az egész vagyonnak ötödresze birtokomba esnék, ki engem már ismer s tölem nem idegenkedik, kit csak megtekintnem s megkérnem kellene. Mint mondák, Szombathelytől néhány órányira lakik, de én sem nevét, sem lakását nem kérdeztem, hanem az ajánlatot rögtön visszautasítottam. Van e toladásban valami gyanus, mi érznek és szívnek egyiránt visszatekintnek; de egyébiránt is, hol czégerül a pénz?

Klára, Schenk Ferencz leánya, kit bizalmas család körben Klarissznak vagy Klercsikének szólítottak.
Schenk Lina.

tűzik ki, ott a belbees igen silány lehet. Azt neszelem, hogy oly közönséges gondolkozású embernek tartanak, ki pénzért mindenre kész, s ki ezen kívül más életkieset nem ismer. S lehet-e tiszteltes előttem egy oly hölgy, ki engem ily nyomorult lénynek hisz, ha magát pénzéért árulja nekem!

P.-től üzenetet vettem. Felszólít, hogy irjak hozzá. Nem tudok e hölgy alkalmatlankodásától menekülni. Minden alkalmat megragad, hogy közelítsen hozzám, s hogy lebilincselhessen magához. Údvariatlanság és lovagiatlanság s a hideg közönyösségnek minden fegyverit semmit sem használnak ellene. Leveleit válasz nélkül hagytam, személyes találkozásunkkal minden esálatéseit egyenesen kikerültem, sőt elég gyengédtelenül tudtára adám, hogy én bizony a vadonnak oly fia vagyok, mint ő nevezni szokott, kit szerelemre soha megtanít-hatni nem fog — s mégis csak ingerkedik velem. Nem, őt nem tudom szeretni nem azon gyönyörű természet, hájos arcz daczára, mely mindenkit megbüvöl, nem azon fényes észtehetség mellett is, melylyel a természet oly gazdagon megáldotta és a mely bármelyik férfinak becsületére válnék. Nem szerethetem őt, mert szíve nincs helyén, mert jelleme lengeteg, mert nem az, minek egy nő teremte van. Ő csak fényleni tud, de nem boldogítani. Van-e nő, kit én szeretni tudnék? van-e, ki véghetlenül mély érzelmimet hason érzelmekkel viszonzni képes leendne? s ha volna, lelkeimmel nem lenne más gondolata, mint ő, és szívemnek egyetlen érverése, mely nem érte dobogna fel; boldogságaért odaadnám életmet és feltámadnék, hogy érte újabban meghalhassek. Ó Istenem, ments meg ez eszmezavartól!

(Folytatása következik.)

A «JAURÉGUIBERRY» FRANCZIA HADIHAJÓ.

Közi Reményi Antal.

A képünkön feltüntetett «Jauréguiberry», a mely próbamenetét a múlt hónapban tette meg, egyik legsikerültebb hadihajója a francia tengerészetnek. Két árboeza mindegyikén három kas van, mindegyikben két-két gyors-tűzelő ágyúval, a melyek az ellenséges hajó födelzetére szórják pusztító golyóikat. A két legfelsőbb kason egy-egy villamos projector van alkalmazva, melyek éjjel messzire vetik fényüket, hogy a torpedó-naszádok, a hajók e veszedelmes ellenségei, észrevétel nélkül ne közelhessenek. A hajó egész külseje mogorva tor-

nyaival, hatalmas ágyúival és nehéz páncélzatával valóban imponáló látványt nyújt.

Mily költséges egy ily hajó előállítására, arról fogalmat nyújtanak a következő adatok: a „Jauréguiberry” 26.939.100 franknyi költségbe került. Ez összegből esik a hajó testére 18.915.100 frank, a hajtógépekre 3.642.000 frank, tüzerésére 2.432.000 frank, 1.950.000 frank pedig különböző befejezési munkákra.

A hajót egy a hosszában középtől végigvonuló fal és tizenhárom keresztfal huszonhat vízmentes rekeszre osztja. Hossza 108 méter, szélessége 22,15 m, járomélysége 8,5 m; 12.000 tonnátartalommal. Öv-pánczéla 450 milliméter vastagságú, mely a végék felé 275 mm-nyire vékonyul s elöl a sarkantyúig süllyed. A hajónak öv feletti részét szekrény-szerkezet védi, ennek külső részét 100 milliméter vastag aczellemezek képezik, belső lemeze 10 mm. vastag, a köztük levő hézag kukoricacsutkákból készült celluloséval van kitömve, a víz beömlésének meggátolására.

AZ ELSŐ SZŐLŐSZEM.

Peske Géza festménye.

Hiszen nem lehet mondani, hogy valami jó esztendő lett volna. Hol az eső maradt el, hol meg sok is esett, aztán az a lisztharmat, ragya, más efféle ostromolta a szőlőt.

De hát azért mégis csak termett aztán. Pedig János gazda de sokat elmondogatta egész nyáron, hogy: Nem lesz semmi, épen semmi sem lesz!

Fiatallal feleségének is naponként elmondta ezt, végre az is majd elhitte már a dolgot, pedig hiszen tudhatta volna, hogy már ezt így szokás jóslgatni, de szerencsére még sem igen teljesedik be.

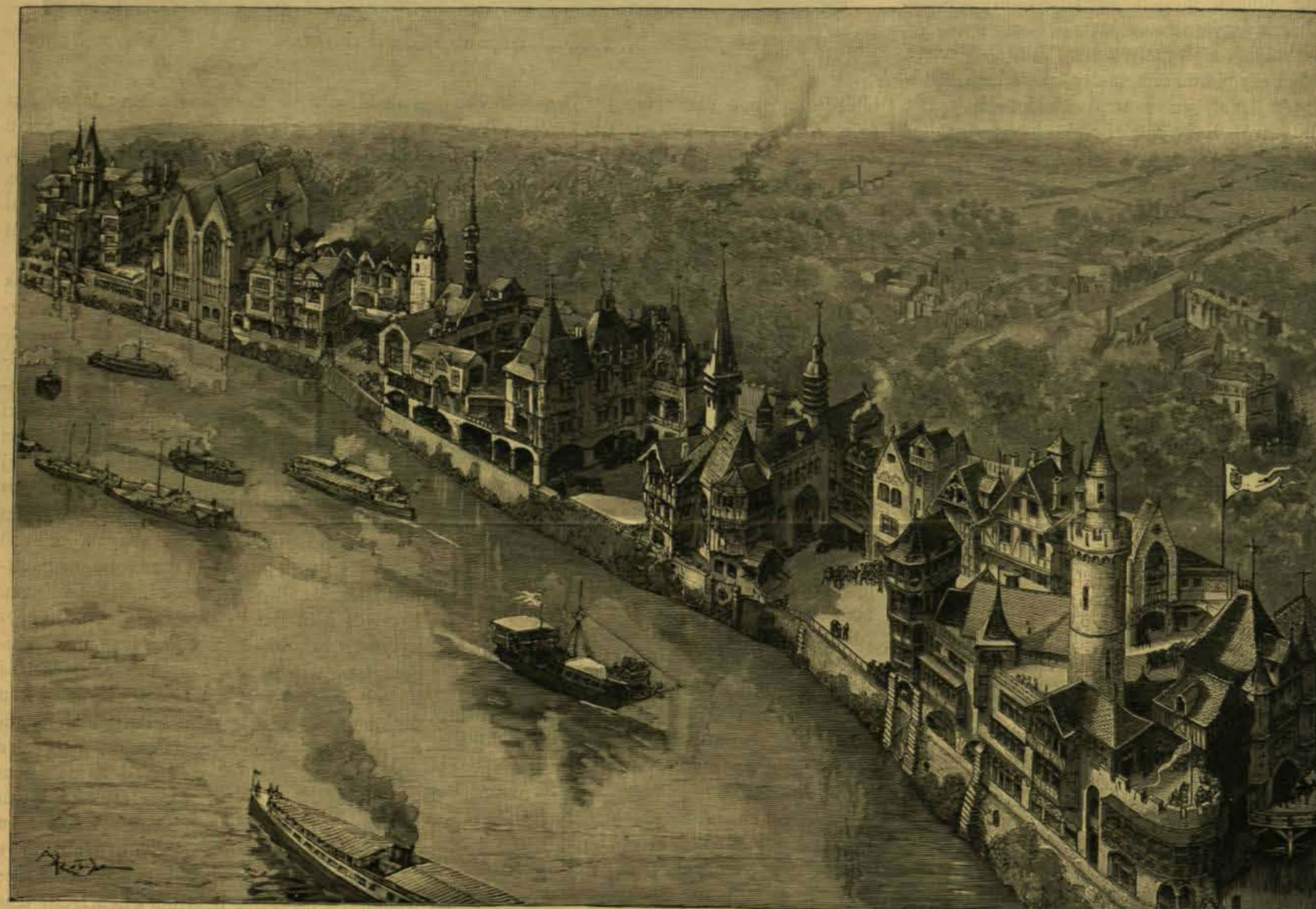
Most sem teljesedett.

A minék bizonyossága az, hogy János gazda egyszer csak haza hozott egy garaboly szőlőt, meg egy csomó galarábét s más effélét.

A KÖPENYCSINÁLÓ.

Amerikai rajz.

Kétségtelenül érdekes kis társaság volt az, mely minden ebéd táján összeverődött a Greeny asszony ebédlőjében, hogy az ebéd gondját elvesse. Négyen ültünk le a csapott derekú asztal körül, mind a négyen legényemberek, de négy országból verődünk össze. Az asztalfőnél egy német doktor trónolt, ki, miután felszívta magába a tudományok összességét a német földön (ez az ő véleménye volt), átvándorolt ide, New Yorkba, hogy az emberhúson eszméit kipróbálja. Faját nem tagadhatta volna meg, bikafejserű homloka mindig elárulta volna német voltát. Mellette egy kanadai ficzko tanyázott, kinek foglalkozását kitalálni nem voltam képes egyhamar, mivel kérdésemre mindig ugyanezt a választ kaptam: „Köpenyészináló.”



A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS. — A RÉGI PÁRIS.

Tüzerésége: két 30 cm. öblű, két 27 cm., 8 14 cm., négy 6,5 cm., tizenkét 4,7 cm. és nyolcz 3,7 cm. öblű gyorstüzű hátultöltő ágyú. A 30 cm. és 27 cm. kaliberű ágyúk 370 mm. vastag páncéllal ellátott forgatható tornyokban olyképp vannak felállítva, hogy egy-egy 30 centiméteres és két 27 centiméteres ágyú előre s illetoleg hátrafelé süttethetnek el és két-két 30 centiméteres s egy 27 centiméteres ágyú oldalt tüzelhetnek. A 14 centiméteres ágyúk kettesével 100 mm. vastag vértű tornyokban vannak felállítva és négyesével akár a hajó orra irányában, akár hátrafelé, akár pedig oldalt tüzelhetnek. A hat torpedóvető ágyú közül kettő vízalatti. A vízföldtiek közül egy-egy oldalt az előárboz előtt fekszik, egy-egy pedig hajóközepett a szekrénygát mögött. A gépek 14.200 lóerővel bírnak. A próbameneteknél óránként 17,4 tengeri mérföldnyi sebességet ért el a hajó. Szénkészlete 1000 tonna, melylyel mintegy 2400 tengeri mérföldnyi útát tehet meg.

Egyik szebb volt bizony az, mint a másik. A fiatal menyecske azt mondta, hogy: — Lám, mégis adott az Isten!

Azután lecsipte a legszebb szőlőszemet, hogy oda adja a kis Jancsinak. Hiszen minden, a mi szép, a mi jó, az övé. Hiába, ha kicsi is, de ő az úr a házban s az is marad, míg majd kis testvére nem születik; akkor aztán majd azé lesz a legszebb szem szőlő.

A kis kövér Jancsi elebb csak csodálkozik a szép, piros bogyon, sohase látott még olyat, de csakhamar kiterjeszti utána apró vaskos kacsóit, majd szájába is veszi azt a csodálatos piros golyócskát s miután tapasztalja, hogy édes, lármásan követeli a többi is, csak győzze neki a mama csipegetni.

De hát csipegeti gyorsan és örömezt, hiszen ugyan kinek adhatná szivesebben!

Ezt a kedves jelenetet tünteti fel rajzunk, melyet Peske Géza jeles festőművésznünk festménye után mutatunk be.

A mellettem ülő fiatal katonatisztet faggattam ugyan párszor, de ő is ugyanezzel a válaszzal fojtotta el kíváncsiságomat. Egy ideig azt hittem, talán ez a „köpeny” valami új alakú lebernyeg lesz, melynek ő a dicső feltalálója és csak a jövő szezonban fogja közhasználatra bocsátatni. Foglalkozása tehát szabó kell hogy legyen, de valami magasabb rendbeli, a ki csupán egy fajtájú köpenyt fabrikál.

Azonban az én tiszt barátom határozottan állította, hogy a kanadai nem szabó, csupán „köpenyészináló.” Végre meguntam a sok kérdézet s hagytam a köpenyest az ő foglalkozásával együtt.

Különbem sem ő volt az én érdeklődésem tárgya, hanem az a tüzes szemű yankee tiszt, a ki szomszédságomban ütött tanyát. Aranyos ficzko volt. Minő hévvel tudott beszélni az ő hősi csatájukról, melyet ott a lábunk alatt fekvő

Kuba szigetén végig küzdött. Nagyszerű leírásokat adott táborunkról, mely a vadonba volt beszorítva. Közöttük szakállas fák álltak sorfalat s kőcszakállukat lebegtettek, ha egy kis szellő feljük csapott; a félsziget gerinczének árnyéka lassan csuszott bele a tengervízbe s aztán a főveny parti szegélye mögött hirtelen alábukott.

Édes emlékként emlegette: „Minő balszamos levegő volt az ott, mely a tengervíz felől jött, estére kelve, mikor kissé elpihentünk. Fejünk felett az ég tündérragyogású csillag-táborával a mesebeli kertre emlékeztetett s a buja növények húsos leveleikkel s a bólogató pálmák az

be a német doktor hosszú értekezését, közbevágott, oly dühösen, oly kétségbeesetten, hogy szinte megdöbbenett:

„Az a sárga szörnyeteg az ördög ikertestvére. Semmitől sem félek annyira, mint ettől a látáhatatlan szörnytől, mely ott barangolt köröttem a tábor sátrai között és egymás után elpusztította legjobb barátaimat; mintha elégték volna, oly gyorsan haltak el. Ha egyszer egyet megérintett, egyre rálehell, annak vége volt. Egy jó pajtásomat is az vitte el. Nemesak pajtásom volt, de szinte testvérem, kivel együtt tanyáztunk mindenkor.

„Reggel kaptuk a parancsot az új indulásra,

nehéz tette az átkelést. Szép kékeszínű vize volt, jól beillt halavány színével a haragoszöld növények közé, kis szelid árnyalatot adott azoknak a sötét kaktusz-tuskóknak, meg a buja páfrán-forma fűféléknek, melyek szinte összeborultak a víz fölött. Az ágyúkerék jó mélyre süppedt a fővényen, s azok a szegény nagyfüllű ösvérek ugyancsak erősen megfeszítették izmaikat, míg kirántották terhüket e süppedő viztalajból.

„Barátom hátra maradt s kis kupaszerű bádog-csészéjéből itta a halavány színű patak vizét. Kürtszóval hívtuk magunk közé, de nem tért mindjárt vissza, hanem a partii bokrok közé



AZ ELSŐ SZŐLŐSZEM. — PESKE GÉZA FESTMÉNYE.

ágas-bogas fák között a tündérkertet esoda módon megformálták. S ha a hold lemenőben ezüst emléket emelt a főlzakadó felhők között, míg aztán a bárányfelhők, azzal a kis ezüst füsttel fodros szárnyaikon, lassan lecsúsztak a hold képéről s az éjjel belebukott a tenger mély vizébe. S akkor nagy hirtelen sötét lett, nagyon sötét.

Mindnyájan ráfigyeltünk ilyenkor, mikor mély kék szemével merően maga elé nézve, oly bámulatosan képet tudott adni táborának környezetéről.

Egyszer a német doktor tudományos hangon föltálatla vívmányait; úgy hiszem, hat ember haláláról számolt be s aztán kifejtette elméletét a kubai harcok réméről, a sárgaláz pusztító lehelletéről. Az én csendes katona barátom mindinkább izgatottá vált s aztán nem várva

kora hajnalok, a nap még alig kelt fel, mi feyverben voltunk. A szemben levő hegyoldalon vakondtúrás forma földhányások rejtgették a spanyolokat, kik felszorultak a hegyoldalra.

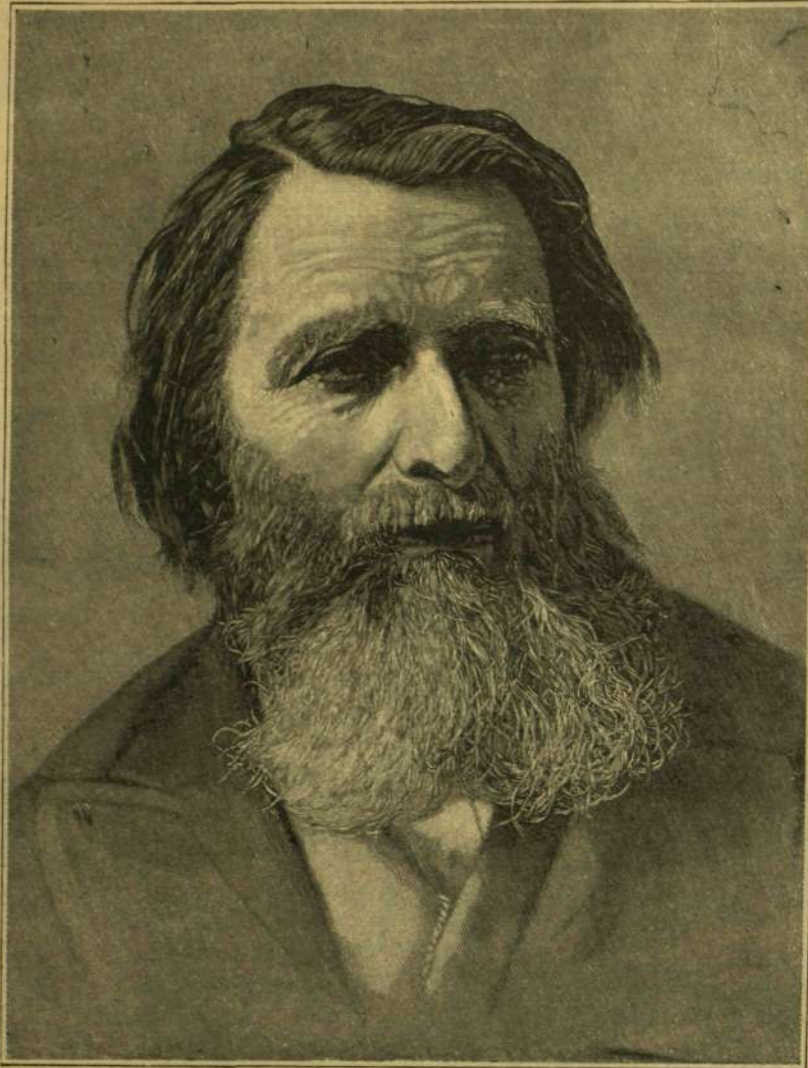
„Ha egy-egy ágyú megszólalt a hangyabolyok felől, akkor először könnyű pipafüstszerűen szállt föl a lópor füstje s aztán jött meg a süvítő golyó a hegyhát mögül. Én barátom mellett jártam mindenütt s ha egy-egy lövést tettünk, figyelve néztük kis látesövünkkel a földhányások gombaszerű oldalát.

„Nem sokáig tartott az egész a spanyol sáncok kezdtek bomladozni s mi fölpakoltuk ágyúinkat és lassan nyomultunk előre. Úgy dél felé lehetett, mikor átgázoltunk egy patak vizén, mely valahonét a hegygerincz mögül kanyargott erre le. Az egész egy ugrásnál nem volt szélesebb, de a keskeny bozót, mely szegélyezte,

sapkájával hordta a vizet... mi jól fent voltunk már a hegyoldalon, mikor nyomunkba ért. „Egy szegény ördög kinlódik ott, úgy látom, a láz kinozza, arczán legalább a láz verejtéke ül. Megittattam s lemostam a kiverődő izzadságot tikkadt arczáról.”

„Köröttünk zuhanásszerűen szóltak az ágyúk s kipirult arczozal, erős szenvedélyvel álltunk a hatalmas csatazajban. Jó késő délután volt, mire elértük a domb tetejét s fölvontattuk az ágyút a hegytetőre, hogy a gyorsan menekülő ellenség után még egy-két lövést küldjünk.

„Szép látványt nyújtott, onnét a hegyről végignézni a lent terülő hepe-hupás tartományra. Itt-ott magas szálkák látszóttak, mintha őrszemek volnának. Némelyik toronymagasságnyra ért fel s ott nyitotta ki napernyőszerű koronáját.



RUSKIN.

«A nap eltűnt az egyik hegydomb mögött, az idő ránk hűvösödött s mi pihenőre táborot ütöttünk.

«Az én szegény barátom ugyancsak fázott, egész testében remegett s mikor ledobta magát a hevenyében összeült ágyformára, szenvedő arca elárulta lázküzdelmét. Életerős arca halványpiros lett, majd erős skarlát színnel ült ki arczbőrére a lüktető láz, mely tanyát ütött szervezetében. Másnap nem tudott lábon állni, ott kellett hagyni a hárs-ágyon egymagára, pusztító lázával egyedül küzdeni. Szegény Jack! Szegény!

«Este felé járt már az idő, mikor újra viszontláttam: ép oly sulyos volt állapota, mint az előző estén. Küzdött a láz ellen szervezete teljes erejével, de azt kiüzni, ha egyszer tanyát ütött, nem képes emberi szer. Így járt az én szegény jó Jackom is, egyetlen, legjobb barátom. Harmadnap este, táborba szállás után, alig ismert rám a viszontlátáskor, nagynehezen rám meresztette égő szemét s aztán szólni akart, de lehanyatló göndör fejével csak bólogatott. Pár percig mellette voltam még, aztán szomorúan visszabújtam sátram alá, mely mint egy ürge-tanya, kis, szűk bejáratával ott feküdt a domboldalon.

«Szomorú reggelre ébredtem, az én szegény Jackom elhagyott, alig hogy elbúcsúztam tőle, lehunyta fáradt szemét. Ott is temették el a hegyoldalba; mintha csak valami denevér sírja lenne, úgy bevették a sziklaparthba, melyen a hegy alá. Jack, szegény Jack, mennyit küzdöttünk, hogy reméltünk, míg ökölesapásként közenk sujtot a láz ereje és neki vége lett, örökre vége.»

A tiszteske elhallgatott, aztán hirtelen, mintha izgatná valami, felkiáltott:

— Ah, az a láz ördöge, egyetlen rém, a mitől

félek. Azóta koronként átbzong testemen s elküldi emléket, mely összerázza testemet.

Ijesztő látványt nyújtott, a mint így beszélt, de aztán elhallgatott. Arca kissé megváltozott, mintha élesednék, megnyúltak volna vonásai, vagy talán ismét a fáradtság ült ki arcára. Nem sokáig maradt aztán körünkben, hanem búcsút intve, elballagott és pihenőre tért. Pár napig nem láttuk aztán. Érdeklődve kutattam Greeny asszonynál az én tisztpajtásom után. Az mondta: szobájában van pár nap óta s nem jól érzi magát.

A doktor, hivatása teljes tudatában, rögtön felkelt és a beteg után nézett; egy fél óra telt el, mikor újra lejött s úgy látszik, meg lehetett elégedve, mert erősen hangsúlyozta, hogy ritka eset és igen érdekes.

Szombat este volt, mikor a doktor az ebédhez érve, így szólt: «Azt a szegény tisztet megöltte a láz.» Ijedten kérdeztük: «Meghalt?» A német doktor bólogatott rá a fejével. Az én kanadai ismerősöm pedig felugrott és a tiszt szobája felé ment.

Nem állhatam meg, hogy még egyszer ne lássam az én víg társamat, ki oly érdekesen tudott képet adni tapasztalatairól. Mikor fölértem lakására, a kanadai már nagy munkában volt, olyan volt, mint egy nagy hűs, a mint ott forgolódt a holttest körül. Ijedten kérdésködtém szokatlan munkája felől, de ő velőig ható cinizizmussal válaszolt: «a köpeny»-t készítem számára. A dokornak már megvolt a haszna, ez most az én üzletem; azután ha tetszik, mint író ön is kivetheti az esethől a maga részét.»

Visszabozorva menekültem el a helyről, a hol a kanadai a «köpeny» — koporsót — készítette s nem volt nyugtom, míg tanyáma nem értem.

Szomorúan, lehajtott fővel ültem ágyamon s arról a jóléki fickóról gondolkodtam. De egyszerre valami vad szenvedély éledt fel bennem és kérélhetetlen cinizizmussal mondtam önmagamnak: «A tiszt meghalt, rajta segíteni többé nem lehet, két ember megnyerte már rajta a maga hasznát. Végre én is csak ember vagyok s a sor most rám következik!...» Asztalomhoz mentem és kezembe vettem tolmamat...

Iff. Hegedüs Sándor.

RUSKIN.

1819—1900.

Anglia egyik legnagyobb íróját és társadalmi agitátorát vesztette el John Ruskinban, kinek nagy része volt abban a művészi megújulásban, amely a mai angol művészetet jellemzi. Ruskin a művészet és társadalom szoros kapcsolatát belátva, erkölcsileg ép, a művészetet megérteni, élvezni és pártolni tudó nemzetet akart nevelni s a jelenkori állapotok maró szatírával írt jellemzésén kívül egy utopisztikus állam egész rendszerét dolgozta ki, melyben művészi felfogása uralkodott.

Az 1862-iki londoni kiállítás meggyőzte az angolokat arról, hogy a mit Ruskin és társai hirdettek, nagyjában igaz. Az angol művészet és műipar ez időben merőben idegen stílusok és irányok utánzása volt. Egy akkori jegyzék így sorolja fel a kiállított tárgyakat:

«Kávécsészék görög-stílusban, boros üveg római stílusban, ebédeszköz holland modorban, rézkancsó XIV. Lajos korabeli izlésben, stb.», ehhez Ruskin hozzászól: — A very masquerade procession of art! (Valóságos maskarás menete a művészetnek.)

Nemzeti stílust teremtett, de a hagyományok felhasználásával, még pedig a gótikából kiindulva, melyért Ruskin rajongott: ez volt az ő művészi felfogása, s ebben sokan követték és sikere teljessé lett.

Ruskin 1819-ben született Londonban; szülei skót eredetűek voltak, a mi sok jellemvonását megmagyarázza: emberbaráti szeretetét, vallásos buzgalmát és politikai állásfoglalását. Vallásos érzését anyjától, természet szeretetét apjától örökölte, a ki borkereskedő volt és fiát nagyobb üzleti útjaira magával vitte. Az ifjú ez útjain naplót vezetett s a romantikus tájak szépségeit korán rajzolgatni kezdte. Élete legnagyobb eseménye volt, mikor tizenharmadik születésnapjára Rogers «Italy»-jét kapta, melyet Turner illusztrált, a ki kedvenc művésze lett, s természetfelfogása mindvégig megegyezett Turnerével. Nem sokat járt iskolába, rendszeretlenül tanult, de szenvedélylyel, s eleinte természettudományi tanulmányokba mélyedt, ásványtani értekezést adott ki, s csak mikor Olaszországba utazott, ébredt fel lelkesedése a művészet iránt.

Ez útjából visszatérve, oxfordi egyetemi hallgató lett, s mint ilyen írt először műtörténeti cikket *Kata pusin* görög álnév alatt egy szakfolyóiratba, sőt akadémiai pályadíjat is nyert egy verses művével. A következő évben esalódott szerelme tette betegg, 1841-ben, hosszabb európai út után, Oxfordba visszatérve, letette a vizsgát, igen közepes eredménnyel. Ekkor írta meg a «Modern Painters» (Modern festők) első kötetét, s Turner-dicsőítést, álnév alatt, de művének sikere a fiatal kritikust igazi nevé elárulására készítette. A következő évben ismét Svájcban, majd Párisban találjuk, a hol egyszerre elragadják Perugino, Botticelli, Bellini, szóval a Rafaelt megelőző korszak művészei, és ezek dicsőítéséről szól a «Modern Painters» következő kötete. E kötet hatása indította Rossetti, Millaist és Huntot a «Pre-Rafaélite Brotherhood» (a Rafael-előtti művészetet követők szövetsége) megalapítására. Az 1850-iki kiállításon bemutatott műveik azonban nagy megbotránkozást okoztak, s már-már elítélte őket a közvélemény (melynek Angliában van ám ereje), ha Ruskin nem siet a védelmére, nem áll a mozgalm élére. Ettől kezdve művészi elveit szóban és írásban, művészi iskolája révén pedig gyakorlatilag is érvényesítette. Londonban külön könyvkereskedés is

alakult, mely csak az ő műveinek kiadásával és árusításával foglalkozik. Szociális felfogását meg is testesítette oly módon, hogy híveiből egész társas telepet alkotott, mely az ő elvei szerint rendezte be családi és társadalmi életét és munkásságát. Ez a Ruskin-féle minta-társadalom, a *Saint George's Guild*, mely nem egy vonásban hasonlít a franciaországi Guise város famulitéréjéhez. Ruskin egész nagy vagyonát utopisztikus elveiért áldozta fel. Immár tíz év óta visszavonultan élt brantwoodi remetességében, miután előbb Oxfordban tanár volt.

Művészi felfogása látszólag ellentétből áll, pedig vallásos érzésének figyelembe vétele mellett gondolkodásának egysége mégis felismerhető. Csak erkölcsileg ép nemzetnek lehet nagy fejlettségű művészete, mert az igaz művészet hatása erkölcsös, tehát jó és nemes szellemet sugároz ki. Ebből kiindulva erkölcsös népet akart nevelni, melynek a művészet megtisztulása, a természetet erősen, mindenek fölött szereti és ahhoz bámúlattal, imádattal közeledik, mint az Isten legesodásabb alkotásához, melyet művészeleg meg kell közelíteni, de csak úgy, hogy a művész látja, felülmúlni úgy sem lehet. Művészi hitvallása tehát az erőteljes realizmus, melyet a művész nemes szíve igazgató teygen, becsületos rajz, a természet csodás színeinek, a fény és árnyék játékának örök tanulmányozása, s a mi ezzel egyet jelent: az egyszerűnek, a naivnak szeretete.

Ezzel a felfogással tüzte ki a középkori művészetnek, a gotikának s a Rafaelt megelőző művészetnek tanulmányozását, s művészi felfogásában ilykép lón a renaissance-nak gyűlöljője, mert az már szerinte nem egyszerű, hanem túlzott, szenvedélyes, torz. Honfitársait meggyőzhette, az angol fajra a kora renaissance naiv nyugalma hathatott, bár ott is nagy már a visszahatás; ámde az európai ember érzését a renaissance ily egyoldalú felfogása nem tudta megejtetni. Hatása azért elvitázhatalan. A modern angol művészet és műipar újkor fellemlését az ő szenvedélyes művészetkultusza keltette fel.

Dr. Lázár Béla.

A FIZIKA AZ UTOLSÓ SZÁZAD ALATT.

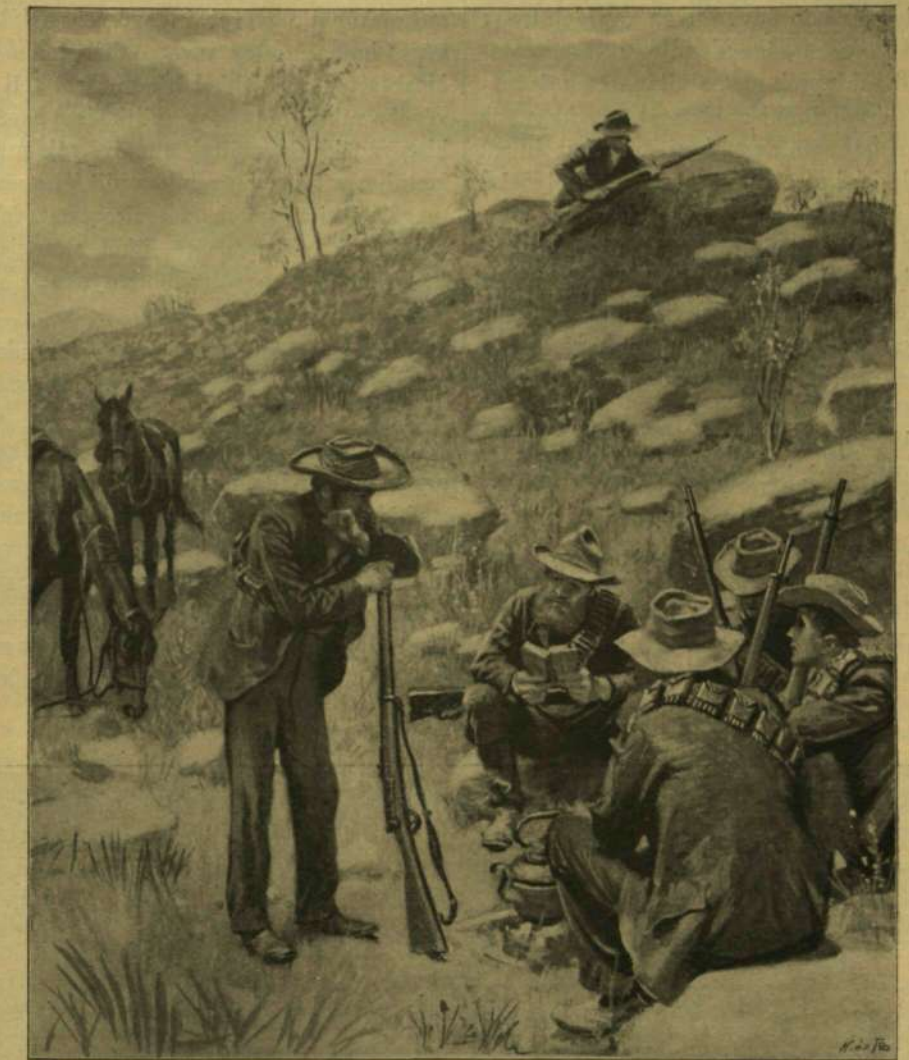
Az ember a maga esőppnyi eszével meg akarja ismerni az egész mindenséget. Azzal a korlátolt agyvelőtmeggel, mely kitölti koponyájának üregét, el akar kalandozni a végtelenségnek oceanjaira, az öröklöttnek éjszakájába, meg akar tudni mindent, meg akar felelni minden kérdésre, látni akarja a mindenségnek és minden egyes tüneménynek végső okát. Vakmerő vállalkozás! hányszor fogod összepörszölni, felfelé merészelve, szárnyaidat!

A skarabeusz bogár nem vállalkoznék vakmerőbb feladatra, ha odább akarná görgetni a földteket!

De a mi esőppnyi eszünk mégis keresi minden kérdésre a feleletet, minden tüneményhez a magyarázatot. És szövi a hypotheziseket. Képzelmünk tündöklő pókhálói e hypothezisek, melyekkel megragadjuk azt, a mi véletlenül beléjük akad. Értelmünk gyarlóságának segítségével szövegetjük e pókhálósálakat, egyszerűs mind bizonyosságot tévén e gyarlóság felől.

S mióta az ember magyarázatni kezdte a fizikai tüneményeket, mióta megpróbálta okokra vinni vissza mindazt, a mit lát s kivétel nélkül törvények alá foglalni mindazt, a mi végbe megy: azóta egymás sarkára hágdosnak a hypothezisek.

Ma egy hypothezis segítségével úgy látszik, meg tudunk magyarázni mindent. Holna megismerünk egy új tényt, mely ellentétbe áll vele. Elvetjük tehát a hypothezist s helyébe újat alkotunk. Megismerjük a tényeknek egész sorozatát, melyek meg- és kimagyarázhatók a hypothezis segítségével, s emelk annak tekintélyét. De azután ismét más tények következnek, melyek a keretbe nem illenek bele. Új futkosás — új hypothezis után.



AZ ANGOL-BOER HÁBORUBÓL. — Bibliát olvasó boerek a harcstéren.

Szebb és általánosabb hypothezist nem termelt még az emberi elme soha, mint a minót századunkban a *rezgés elmélete* elnevezés alatt megismertünk.

E hypothezis feltevése szerint a testek legkisebb részecskéi nem nyugosznak soha egy pillanatig sem, hanem rezgéseket végeznek óriási, szinte szédületes gyorsasággal. És e rezgést közlik az őket körülvevő levegővel, valamint az aethernek részecskéivel, mely betölti az egész mindenséget. A hang nem egyéb, mint a levegő részecskéinek hullámozása. A fény a rezgésnek egy neme. Rezgés a villamosság. Ez hozza létre a hőtüteményeket is.

Ezzel a rezgéssel magyarázgatjuk ma a tüneményeket. Meddig? Míg olyan tüneményekre nem akadunk, a melyeket e rezgésből meg nem magyarázhatunk.

Akkor összedől az egész szép theoria, s újból kezdődik a keresés alkalmasabb hypothezisek után.

Ezt a háborgó, esőppnyi értelmet meg kell nyugtatni valamiképp!

A most végződő század annyi új felfedezéssel gazdagította a fizikát, hogy azokat egyenként méltatni egy vasok könyvnek lenne feladata. Múltkor megemlékeztünk már a géptanok újabb haladásáról, mely géptannak sok felfedezése ide a fizikába is beletartozik, még pedig oly szorososan, hogy a kettő között alig lehet megvonni az elválasztó határvonalat.

Az elméleti mechanika körébe tartoznak mind azok a tanulmányok, melyeket a gázokat illetőleg tett a tudomány. Mariotte kimutatta, hogy a gázok feszereje függ a nyomástól, s megállapította a róla elnevezett törvényt. Gay-Lussac felfedezte a feszere és a hőmérséklet közötti összefüggést. Ez által lehetségessé vált megteremteni a hőelméletet, a munkát átváltoztatni

hővé, a hőt pedig átváltoztatni munkává, s megállapítani az egymásnak megfelelő egyenértékűket. Ez vezetett annak a messze kiható törvénynek ismeretére, hogy az energia épügy megmarad — változhatatlanul, elpusztíthatatlanul mindörökké — miképp az anyag. A semmiből nem csinálhatunk anyagot, de erőt se csinálhatunk; de nem is pusztíthatjuk el azt, a mi létezik. Egy német orvos, Robert von Mayer, orvosi kutatásai révén bizonyította be ezt a törvényt legelőször, de alig vetettek ügyet rá, míg Joule és Helmholtz fel nem lépett a maga kísérleteivel.

Ezek alapján lehetett azután kifejtteni az egész hőelméletet, végleges fényt deríteni az egész processusára, s megismerni az egyes testek különféle viselkedését a hővel szemben, s mindazt, a mi a hőfoghatóssággal és fajhővel összefügg.

Jelentéktelennek látszó, de a praktikus élet szempontjából nevezetes felfedezés e téren a gyufa, melynek érdeme hazánkfiát, Irinyi Józsefet illeti. Az óskor embere állítólag két fahasábnak az összedörzsölése által gyújtott tüzet. A vad népek így járnak el ma is. Az antik-világ embere sohase hagyta elaludni a tüzet, mert alig tudta volna újra ébresztetni. Őltárokra emelt, melyeken a tűz folyton lobogott, s szent életet követelt a paptól és papnőtől, a ki erre a tüzre ügyelt. Szentnek hitte magát a tüzet. A múlt századok embere kovához ütött acélból esalta ki a szikrát, melylyel meggyújtotta a taptól és azzal a kénese fonalat. Nagy jelentősége volt, mikor Döbereiner felfedezte a maga gyújtó készületek. Az Irinyi gyufája közkincsé tette a tüzet, a demokrácia tulajdonává azt — a mit valamikor csak a szent életű papoknak volt szabad érinteni.

A hangtan elméletét tudományos alapon —

a rezgési hypothezis által — fejtegették a szak- tudósok, midőn két amerikai felfedező: Graham Bell és Alva Edison úgy szólván egyidejűleg, s egymástól egészen függetlenül a legesodálato- sabb eszközzel lepték meg a világot: a *telefon*- nal. Oly hihetetlennek látszott az, hogy az emberi hangot, sőt az emberi szavakat huzal segítségével el lehessen vezetni egyik helyről a másikig, a közönséges szót akár ezer kilo- méternyi távolságra: miszerint hitetlenség- ket nyilvánították a legjelesebb fizikusok, s nem is hittek addig, míg maga a készülék kezöbe nem jutott. És a telefont nyomon követte egy másik, nem kevésbé bámulatos készülék, a fonográf. Amaz szárnyakat adott a hangnak, ama elörrékké válóvá tette azt. S lehetővé vált a ma élő embereknek hangját és szavait megőrizni a késő utódok számára.

A fényt illetőleg nem kevésbé meglepők e század felfedezései.

Fraunhofer vizsgálta a Nap szinképét, észrevette, hogy abban fekete vonalak fordul-

zó készüléket, melynek sok esetben a prak- tikus élet is hasznát veszi. Tökéletesítették a mikroszkópot, úgyszólván egészen a láthatóság végső határáig, úgy, hogy észlelhetővé lettek a kicsi testek, melyekből háromszáz kell egymás végébe rakni, hogy egy milliméter hosszúságot kitegyenek. És ezáltal lehetővé vált megismer- kedni a szerves lények komplikált szöveteivel, megfigyelni a sejtek életváltozásait, felfedezni a fiziológiának nem egy titkát, s megismerni a legkisebb és legegyszerűbb lényeket.

A villamosság egész tana, és mindaz, a mi abba tartozik, egészen az utolsó századnak köszöni felvirágzását. Galyani és Volta a XVIII-ik század végső éveiben fedezték fel az érintési villamosságot, magát az erőt, a nélkül, hogy tudomással bírtak volna annak fontosságáról, s jövődöbeli nagy szerepéről. Talán az újság ingere is magával hozta, hogy a fizikusok nagy része a tudomány ez ágának tanulmányozására fordította idejét és munká- ságát. S így történhetett, hogy a fizikának az a

A föld, mint mondani szokták, körül van dró- tozva a telegráf huzalaival. Ha Chicagóban a búza ára egy cenztel emelkedik, megtudhatjuk egy pillanat alatt Budapesten, s ha csatát viv- nak most odalent a Fokföldön a boerok és angolok, azonnal értesülhetünk annak rész- letei felől. S a mint Morse nem a legkéle- tesebb formát adhatta készülékének mindjárt kezdetben, s tökéletesítették azt az utána jövők, úgy ezen a téren mi utánunk is sok lesz még a felfedezés. A Marconi-féle eljárás tökéletesedni fog talán, s lehetséges lesz drót nélkül is a távolba való üzenetváltás, s egész rajzokat is áttelegrafálhatunk, nemcsak betűket.

A galvanoplasztikán, az elektromosság által mozgatott automatikus meteorológiai eszközök- ön és néhány kisebb felfedezésen kívül, a villamosság legnagyobb haladását abban konst- tálhatjuk, hogy világitani tudunk általa, s gépek hajtására felhasználhatjuk.

Sikerült a villamos áramot megszerezni. Ez által lett lehetségessé, hogy egy központi telep sok ezer lámpához szolgáltatssa a tápláló erőt,



A Sándor-híd kapuzslopa.

A franciaia kézmű- iparok palotája.

A különféle ipa- rok palotája.

Az agyag- és üvegipar- sok palotája.

A különféle ipa- rok palotája. (Külföldi osztály.)

A franciaia kézmű- iparok palotája.

A Sándor-híd kapuzslopa.

A PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁS. — KIÁLLÍTÁSI ÉPÜLETEK AZ INVALIDUS-TÉREN.

nak elő, melyeknek egymástól való távolsa ará- nyos és meghatározott. Bunsen és Kirchhoff ennek alapján megszerkesztették a spektros- kópot, s megalkották a spektrál-analízist. Ki- mutatták, hogy e fekete vonalak a Napban izzó különböző anyagoktól származnak, s hogy a kémiai testek korrespondáló színes vonalakat adnak a szinképben. Ez által új eszközt nyert a tudomány a kémiai vizsgálathoz. Új eleme- ket fedeztek fel, melyeknek létezéséről nem volt előbb tudomásunk. Másrészt pedig megtudhat- tuk azt is, hogy a távoli égitestek anyaga miből áll, mik azok az anyagok, melyek izzó álla- potban vannak az álló csillagokon, s azoknak anyagát képezik.

Daguerre felfedezte, Talbot tökéletesítette a fotográfot. Lehetővé vált élethű képeket kapni a tárgyakról és az emberekről egyszerűen a napsugár segítségével. A pillanatnyi fotográfia megőrkíti immár a mozgó tárgynak képét is, s a mutoskop mozgás közben varázsolja szem- meink elé az élethű képeket. Színes fényképe- ket is tudunk előállítani, melyek még nem töké- letesek ugyan, de nem távol állanak attól, hogy tökéletesek legyenek.

És egyéb felfedezéseket is tettek a fényt ille- tőleg. Megmérték annak sebességét. Kifejtették a fénytörés tanát. Megszerkesztették a polari-

fejzete, mely ennek tümenyeivel foglal- kozik, s mely újabb, mint a többi fejezetek: tar- talomra nézve ma a legbőségesebb. S így tör- tént az is, hogy a mai fizikának oly műszerei is, melyek a hangtanra, a fénytannra, a dyna- mikára, vagy a delejességre vonatkoznak: ma már többnyire a villamos erőt is felhasználják.

A mi ép az utóbbit, a delejességet illeti, hamar ki lett mutatva, hogy közte és a villa- mosság között igen szoros a kölcsönhatás. A vas delejé változik, ha elszigetelt sodrony- nyal veszük körül, s villamos áramot vezetünk végig a sodronyon. Ha pedig elkenekzőleg, két delejt távolítunk el egymástól és egymáshoz közelítünk gyors egymásutánban: akkor a de- lejeiket körülvevő sodronyban villamos áram keletkezik.

A Ruhmkorff gépe képezte a kísérletekhez a kiindulást. S ez az egyszerű mód, mely által lehetségessé vált tetszés szerint alakítani át egyik erőt a másikba: lehetővé tette, hogy oly felfedezéseket tegyenek, melyek a praktikus élet szempontjából is rendkívül értékesek.

Morse felfedezte a telegráfot, mely által lehetségessé vált a híradás, egy pillanat alatt a föld egyik pólusától a másikig. Ma már nél- külözhetlen eszköze ez a modern életnek.

s be lehessen vezetni a magánlakásokba is a villamos világitást.

A Gramme és Siemens Werner gépei át tudják alakítani a villamos áramot munkává. Ez által elvezethetjük az erőt egyik helyről a másikra. Onnan, a hol előállításra könnyű és olcsó, oda, a hol munkát kell végeznie. Az hajtja már is néhány gépünket; mozgásban tartja a villamos vasút kocsijait, működésben tartja a hegyek belsejében, vagy a vizek fenekén dolgozó gépe- ket és szerszámokat. Ez teszi szállíthatóvá az inponderábilis erőt. S ennek segítségével vagyunk képesek már ma is felhasználni a vizesékek által szolgáltatott természeti erőt ott, ahol szükségünk van rá. Oly erőforrás, melyet szorgalmasan fognak kihasználni az utánunk jövők, s mely tetemesen fel fogja emelni az emberiség munkaképességét. H. P.

EGYVELEG.

* **Hatalmas kikötői hid.** A portugáli gyarmatok igazgatósága a most sokat emlegetett lorenco- marquezi kikötőben egy 260 méter hosszú és 20 méter széles hidat épített. Kétszáz alig szenved, hogy a több millióra rúgó költséget Anglia viseli.

* **A legtöbb ruhája van Li-Hung-Csang** híres kínai diplomatának; állítólag az apróbb darabokon kívül kétezer teljes öltözet.

SCHVARCZ GYULA.

1839—1900.

A magyar tudományosságban egy elsőrendű férfiát veszítették el január 31-ikén. Schvarcz Gyula, az európai híri tudós, a magyar közmü- velődési és közoktatási politika jeles bajnoka, a budapesti tudományegyetemen az ó-kori törté- nelem tanára s a Magyar Tudományos Akadé- miának majdnem négy évtizeden át tagja, rövid betegség után megszűnt élni.

Alig pár napja fejezte be méltó fönyelem- kelteft nagy művét, melyet «Görög történelem, különös tekintettel az athenai történelemre s annak forrásaira», czimmel hallgatósága szá- mára vezérfonalul írt s kezéből lime kiesett a toll, melylyel becsülettel szerzett magának és nemzetének az európai tudományosság kitün- ségei előtt is.

Schvarcz Gyula Székes-Fejérvárt született 1839-ben. Atyja, ki thüringiai eredetű volt, s mint főhadnagy szolgált itt a Don Miguel-erz- denben, fiatalon, 25 éves korában hűnyt el, s így zsenge korától kezdve anyja nevelt. Anyai nagyatyja, a régi jó táblabírói világnak egy rendkívül felvilágosult és nemes gondolkodású patriarchalis alakja, Horhy Mihály házában alkalmat nyílt a magyar közélet sok hivatott tényezőjét közelről ismerni meg. Horhyék házá- ban nyerte nevelését; középiskoláit kitünő sikerrel végezte szülővárosában, majd Buda- pesten; felsőbb tanulmányait a budapesti, müncheni és berlini egyetemeken (1860). Több évet külföldi tanulmányutakkal töltött el, bejár- ván egész Közép-Európát és Angolországot. Ezen utazásairól szól *Szent-Katalin* álnéven «Magyar író külföldön» czimmel (Pest, 1865) megjelent kétkötetes munkája. Tanulmányai befejeztével hazatérvén, tisztán a tudományak szentelte életét, melyre nemcsak negyven év lankadatlan munkáját, de egy egész vagyont is reá áldozott, maga fedezvén nagy számú munkáinak tekintélyes kiadási költségeit. Magyar, német, francia, angol és ó-görög nyelven írott művei, az ezekről írott bírálatok, rendszerének továbbfejlesztései, különösen német tudósok által, hírlapi cikkei, kisebb tanulmányai és kulturpolitikai beszédei egész kis könyvtárt tesznek és szerzőjüknek bő méltánylást szerez- tek külföldön is. Midőn a magyar Akadémia 1864-ben levelező tagjává választotta, Schvarcz nemcsak bölcsezzettudor, hanem több londoni és párisi tudományos társulatnak tagja is volt azon művei alapján, a melyeket kiválóan a görögök természettudományi nézeteiről tett közzé. Magyar nyelven megjelent önálló munkái sorozat- tát is természettudományi tanulmányai nyitják meg. Nagy műveltségű édes anyja buzdítására a közoktatásügyi politikával kezdett foglalkozni, s e téren is jelentékeny műveket alkotott; ilyen volt: «Két röpirat a közoktatásügy körül» (Pest 1865); «A közoktatási reform mint politikai szükséglet Magyarországon» czimű 1868-ban befejezett, öt vaskos füzetre terjedő műve, melyért Kossuth Lajos is nyílt levélben üdvö- zölte. Ugyancsak 1865-ben «Új korszak» czimű hetilapot alapított, melyben reform-eszméit iparkodott terjeszteni. Szülővárosa 1868-ban, majd 1869. és 1872-ben országgyűlési képviselőjévé választotta. Ez idő alatt Schvarcz az államjoggal is behatóbban foglalkozott. Magya- rul és németül kiadott közjogi dolgozata. «Magyarország helyzete a reál unióban» (Pest, 1869. és 1871.) s az ekkor kezdett és ugyancsak öt vaskos füzetben csak 1877-ben befejezett «Allamintéz- mények és a kor igényei» czimű művében hazánk politikai intézményeinek európai szín- vonalra emelését sürgeti s ennek elérésére egész sorozatát adja elő a gyakorlati terveknek. Azt mondhatni, hogy a mi e részben hazánk- ban modern intézkedés történt államjogunk korszerű módosítására (pl. a választásoknak a Kuria által elbírálása, közigazgatási bíróság felállítása, a királyi tábla s éttagolása, a förendi- ház átalakítása modern felsőházra, a közéleti kitünőségek belevonásával, stb.) és közoktatás- ügyünk felsőbb fokainak javítására eszközöl- tetett, nagy részben tárgyalva voltak Schvarcz munkáiban, mielőtt a gyakorlati életben meg- valósultak volna. 1875-ben Budapest terézvárosi

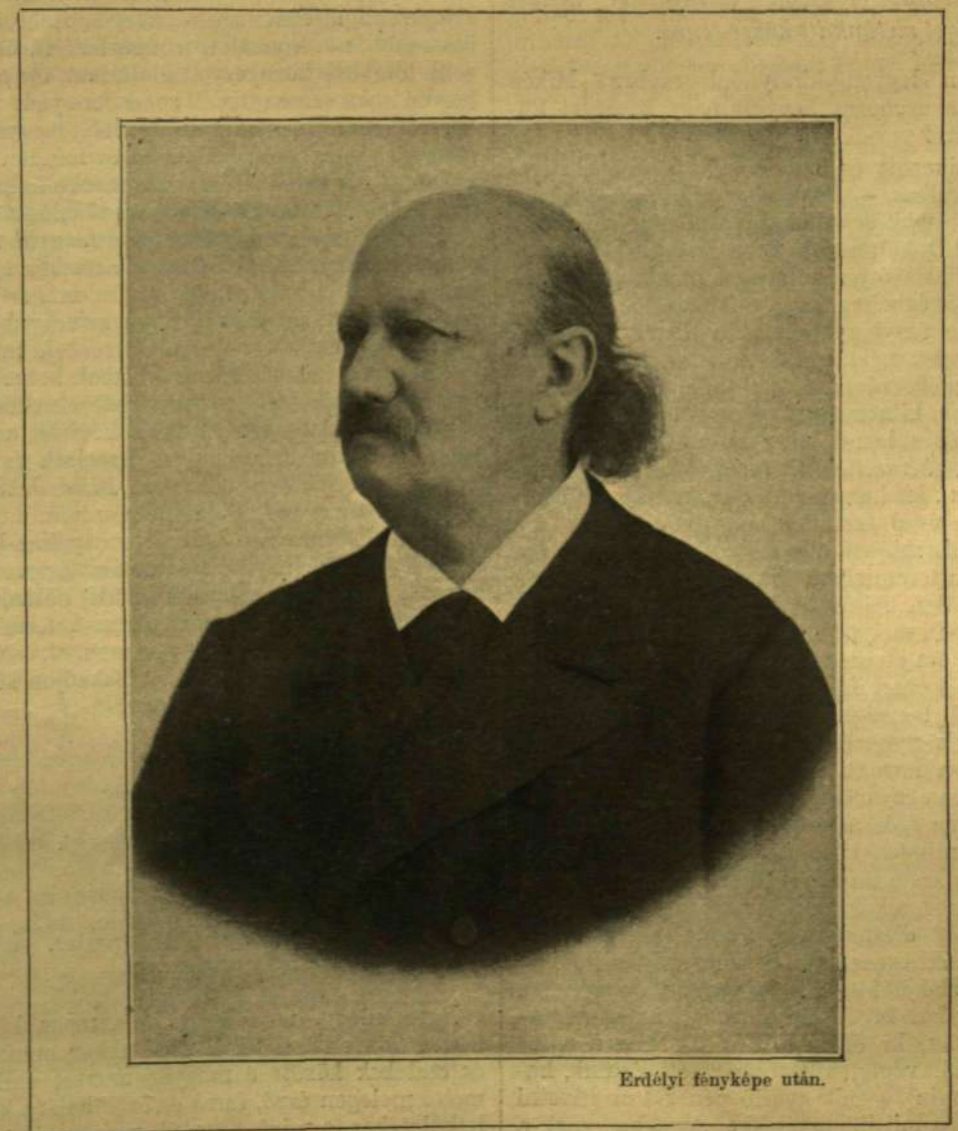
választókerülete küldötte a parlamentbe képviselőjéül. A Tisza-féle fuzió alkalmával Schvarcz is belépett a szabadelvű pártba, melynek tagja volt egészen 1894-ig, midőn a budapesti egye- tetemen az ó-kori történelem rendes tanári állá- sát elfogadván, új képviselőválasztásnak nem vetette alá magát. Parlamenti működése alatt a Ház közoktatásügyi bizottságának volt eleintén tagja, később évről-évre egyhangúlag megvá- lasztott elnöke. Beszédei nagyrészt a kultur- politika terén mozognak, de hogy egyéb téren is termékenyítőleg hatott a törvényhozásra, azt megvalósult eszméi bizonyítják. A hetvenes évek közepén fordult figyelmé a görög állam- intézmények felé, melyet a modern európaiak- kal kapcsolatban oly behatólag tanulmányozott, mint nemcsak hazánkban senki, de mint a kül- földön is alig valaki. Schvarcz Gyula új, járta- lan utakat tört e szakba vágó könyveivel a hellenizmus irodalmi és politikai felfogásában. De hogy ezt tehesse, előbb fáradságosan kellett szétzúrdnia, a történelmi hagyományok minden előítéletével szakítva, azt a mesterkelt szöve- deket, melyet szűk látkörű szakemberek róttak össze, hogy aztán porszemről-porszemre alkossa meg újra a módszeres görög történetírás új irányát. Kímélet nélkül felásta a klasszicizmus szentelt földjét, hogy nyomozza a régmúlt idők emlékeit s intézményeinek szellemét életre hívja. Mennyi rengeteg apró vonás ismerete, mily mélyreható búvárlat, a források töm- kelegeiben, mily biztos kritikai tájékozottság volt szükséges ahhoz, hogy munkája ered- ménynyel járjon!

Szellemes egyénisége a maga megelevenítő varázskörébe tudta vonni a régi Athén és Róma letűnt korát, bonczoló elméje közelebb hozta általános emberi felfogásunkhoz e kor egyes szereplőit, megértette velünk törekvéseik czél- ját, vágyaikát és indulataikat, s az örök emberi tulajdonságok mértékével mérte le egyéniségök értékét és alkatelemeit. Így vált előtte a poli- tikai megvesztegethetlenség és önzetlen haza- szeretet a republikánus erkölcsök fölmagasz- talt mintaképe, Cato Censorius középszerű, köznapi emberre, a ki nem igen érdemli meg a haladás felvilágosult barátainak lelkesedését,

mert nem volt egyéb kapzsi, kétszínű szájhöb- nél, a ki pór származása eltitkolásával előkelő családfát koholt magának, senator létre álnév alatt éveken át tiltott kereskedelmi üzleteket folytatott, munkatehetlenekké lett rabszolgáit elűzte s még 80 éves korában is botrányos életet folytatott menyé és fia szemé láttára. Schvarcz Gyula még azt is kikutatta róla, hogy vörös hajú és szürke szemű volt s a sárgarépa- leveles volt kedvencez eledele.

Ezekben az aprólékosságokban volt igazán mester Schvarcz Gyula. Előtte nem volt közöm- bös, vagy értéktelen vonás; minden hozzátar- tozott az emberi lélek azon természetrajzához, melyet az ő mélyen megfigyelő szeme keresett az események változó rendjében. Hősei pályá- ját nyílt és elfogultság nélküli látással, a fűr- kősző emberismeret mélyreható tekintetével kísérő végig, nem kimélve az ötletes megjegy- zések csipős fűszerét, mintha nem is a távolból néző történetbúvár, hanem az esemé- nyek színterén élő kortárs szólna belőle, a ki ismerős a dolgok rejtett rugóival s fesztelen eszevességének sziporkázó fényével világít bele a régi Róma és Athén mindennapi életébe. Így sújtja tönkre a halhatatlan Caesar hősködo dicsekvését, mikor praetorra választása előtt leírja, mint bújt el lakásán, midőn egykori összeszűkítő társai, kiket cserben hagyott s elárult, fel akarták konczolni. Így írja le Athé- nios nyomán az atheneiek rendkívüli falánk- ságát, halpeesenyé utáni beteges vágyakozásu- kat, éléscipaczt, konyháját, asztali készleteit, illat- és kenőcsboltjai tartalmát, a tánczok, játé- kok, fürdők különböző nemeit, a borok, tojások, gyümölcsök, tészták, vetemények sokféle válto- zatait, Aristoteles nyalánkságát, a kopaisi ang- olna, fűrmell és fenyőrigó-szelet inyesiklan- doztató ingerét.

De e mellett a magasabb történelem-kritikai szempontok méltatásában is sikerrel polemizál Ilnével, Gomperzell, megdönti Mommsennek nem egy állítását, önálló felfogást nyilvánít a nem rég felfedezett Kenyon-féle töredék szerző- ségének annyira vitás kérdésében, mely az atheneiek politikai irodalmának legregibb adata, nagy bátorsággal bíráltja Xenophon, Thuky-



Erdélyi fényképe után.

SCHVARCZ GYULA.

ides, Herodotos, stb. műveinek forrásművi értékét is, bebizonyítva többek közt, hogy utóbbi, félbemaradt nagy történelmi munkáját tulajdonképp — mint már Kirchoff is sejtette, — állami subventióért írta meg, s rengeteg összeget, nem kevesebb mint 60,000 drachmát kapott érte.

Schwarz Gyula nagy forrongást okozott fölépésével az ó-kori történelem irodalmában is. A legelső nemzetek tudományos elméi meghajoltak hatalmas szelleme előtt s az angol tudományosság által kezdeményezett Grote-féle irány minden ferdeségei, a túlságos történelmi részrehajlással s az atheni nép egyoldalú felmagasztalásával azon arányban vesztették hitelüket, a mint a szerény magyar tudós neve a külföldön mind ismertebbé vált. Igaz, hogy Schwarz Gyulának is voltak úttörői s köztük maga Curtius, ki munkáját egyesenes Grote ellen írta; de mint Taine-nek a jelenkori Franciaország eredetéről írott műve, úgy Curtius görög történelme is csak a reakció ügyének szolgált; az ő szemében a nem fényes származású athenai államférfiak megannyi jogosulatlan kapaszkodók, s a mi a görög államintézmények történetét illeti, azoknak a népjellemre való kihatását, alkotmánypolitikai jelentőségét távolról sem taglalja azzal a biztos felfogással, mint magyar versenytársa.

Schwarz Gyula élte végeig pezsgő szellemmel és meg nem esőként életerővel munkálkodott. Nagy erőfeszítést kívánó tudományos munkásságában támogatta a házi tűzhely boldogsága is. Első nejét, báró Bánffy Mariét, kinek révén az erdélyi arisztokrácia családjaival jutott közeli atyafiságba, korán elvesztve, 1881-ben másodsorú nőtült, Csemniczy Máriát vezetve oltárhoz, kibé mély vonzalom fűzte mind végig; vele együtt most a Beniczky, Rudnay, Szemere, stb. családok gyászolják a nagy érdemű tudóst, kinek élete ritka megtestesülése volt annak a derült harmoniának, melynek az általa annyi előszeretettel tanulmányozott Hellas énekei ihlette emelt oltárt szívében.

VÉLEMÉNY A KIRÁLYNÉ SZOBRÁRÓL.

Előkelő világunk kiváló tagjától, gróf Csáky Albinnétől veszszük e közleményt, melyet készséggel színtünk itt közzé tenni.

Milyen legyen királynénk szobra? Miképpen kellene a szoborra begyűlt nagy összeget felhasználni?

Foglalkozott és foglalkozik a kérdéssel hivatott, hivatlan, — irtak róla már sokat, sokan. Pedig *egyiképpen* lehetne, *kellene* írni felőle csak: az ő költőjének Etna izzó torkába mártott tűzittatta őrsíji tollával a halála után elborított sötét égbolta, hogy e fennen lobogó lángírás heve, fénye gyűljön ki a hivatott, az ihletett művész lelkében, ki majdan képes leend megajándékozni hazáját emulhatlan képmásával annak, ki nemtönik, véngyalunk vala.

Ha képes leend lelke hő imádatából *egyszerűen, keserűen, hűsége* visszavarázsolni azt, ki hasztalan keres immár e földön könyben úszó szemünk, *oly* remekművet fog teremteni, milyen a görög ó-kor remekei óta meg nem teremtetett. Ha megtestesíteni tudja a szeplőtlen fehér legnemesebb márványban azt a képet, mely szüntelen lelki szemünk előtt lebeg, mióta elvesztettük őt, oly tökéletest, eszményien szépet fog alkotni, mely megfelel a művészet legmagasztosabb követelményeinek. Ott lesz a nyugodt, imponáló, fontos méltóság, ott a formák eszményi tökélye alakban, vonásokban egyaránt, ott szinte ritmikusan harmoniája az egésznek, ott az utánozhatlan grácia, ott mindenek fölött a páratlan báj, mely a jószág szem minden pillantásában sugárzott, az imádatos ajkak minden mosolyában ragyogott, mely diésfényleny övezte körül Nagyasszonyunk egész, antik szépségű és tökéletességű alakját! — Ne legyen az eszményien nemcsak alakon kívül semmi, de *semmi* az emlékművön. Az, ki *ő* adja nekünk vissza egész varázsával, végtelennél többet tett értünk, hazánkért, mint a mit gyarló pénzsel megfizetni lehet. De a mit ihlett lélekkel agyagba gyúrt a *mester* keze, azt ugyane kéz faragja véssé be a hideg márványba is. Pygmaeon gyanánt

lehelljen lelkesedése életet, meletet a kőbe is, ne bérnez kezére bizza teremtményének szolgái hű másolatát — lehet az pontosza hűsége a legparányibb vonalig — nem lesz benne élet, nem lesz benne lélek, ha belé nem lehelte azt lobogó lelkesedés hevével az, ki átérzeni tudta eszményképét úgy, hogy újból megteremté azt.

S ha ott fog állni fehéren, sugárzón Budavár ormán ő, ki sötét éjből kivézeté rajongó nemzetét a szabadság igéretföldjére, ragyogó vezéresillagunk, akkor unokáink késő unokái is zarándokolni fognak még feléje, és ha újabb vészfelhők tornyosulnak majd hazánk egén, — mint a hogy tornyosulni fognak, mert *nincs* örök derű, — akkor reményt, hitet, erő fog mosolygani hű nemzetének lelkébe képe annak, ki bebizonyította áldott életével, hogy nemzetnek kétségbe esnie nem szabad, mert mikor legsötétebb az éje, legközelebb emelkedik már egére föl a jobb jövő hajnalszilaga.

És ő, a sokat szenvedett, a vértanú, ott ül az egek urának trónja zsámolyán, és valamint szószólónk vala itt lenni földi trón előtt, úgy a diésőült ott fenn ezerszerte hatványozott erővel lesz nemzetünk igazságos ügyének védője mindenkoron az örök Űrnál, és nemzetünk nem esüggedhet, nem bágyadhat balsors között ilyen nemtő, ilyen védő birtokában!

És hogy földi képmásával megajándékozott a művész, hogy fehér alakját az örök szeretet zálogaként ott láthassuk örködni felettünk Mátyás ősi varának kapui előtt, — ezért nincsen elég magas bérünk a művész számára, ki legjobb erejét, lángoló lelkét, évek buzgó munkáját szentelte e magasztos célnak, ki lelkesedése hevével életre ébresztette, meleg, lüktető életre a szűziesen hideg, fehér követ.

Ha marad mégis tetemes összeg a fillérekből, miket egy *nemzet* rajongó szeretete, örök, forró, mélysége hálája halomra gyűjtött, hogy képét, hű képét birja legalább hazánk földje annak, ki megváltója volt, és kit tollunk a végezt elrabolt, akkor ezen fenmaradó összeg kamatai örök időkre *arra* fordíttassanak, hogy *környezete* Nagyasszonyunk szent képmásának mindenkoron méltó legyen, méltó maradjon ő hozzá, költői, természet-imádó, szépet vágyó nemes lelkületéhez! Legyen minden *évszaknak* minden *napján* körülvéve e fehér fénytünemény a legszebb, a legnemesebb, a legbájosabb, a legillatosabb növényzettel, virágában fűszertve, zöld lombbal környezve, illatárban úszva. Ne legyen *soha* száraz levél, *soha* fonnnyat virág közelében, a természet legdusabb, leggyönyörűbb virágzása tanúskodjék az év minden szakában, a nap minden órájában arról a halhatatlan, örökön élő, örökös gondoskodó imádatlless éber szeretetről, mely élni fog a magyar nemzetben a magyar királyné iránt, a meddig egyetlen szív dobog belőle! Egy egész műkertesztet legyen szentelve annak, hogy *mindig* körülültetve legyen a szobor a *legszebbel*, mit az évszak nyújt: sötét, örökzöld fákkal, bokrokkal, kúszókkal télen — tavasz első ébredésekor légióival az illatos ibolya, fehér hóvirág, arany-sárga primula, színpompázó hyacinth és tulipánnal; később virító Azalé, Rhododendron, Camélia-bokrokkal, — illatozó rózsá, büszke liljom, bódító narancs- és hajlékony palma-ligettel, — gyászoló chrysanthemummal ősszel; — szóval: környezze soha nem múló halánk égő szeretete mindig és mindenkoron a természet legszebb gyermekeivel *űsan, pazarúl*, és újból költőjének szavaival élve: hadd fakadjon körökörül

Virágerdő belőle ki.

Virág, merész csoda-virág,
Levél, széles és mesés,
Illatosan tarka, rezgőn mozgó,
Mintha űznél szenvedély,
Rózsá, vad, vörösén lángoló,
Lóval a tömkelegről ki,
Liljom, kristály-pillér gyanánt,
Égnek nyúl merészen föl.

Egyetlenegy, magában álló a maga költői, meleg közvetlenségében leend akkor nemzetek és emlékek között a magyar nemzet emléke, méltó melegen érző, forró és örök halálára képes lelkületéhez, a mint egyedül, páratlanul, elérhetlenül magasan minden kor és minden uralgó fölött áll ő, ki életében is fölötté állott és

ragyogott mindennek a mi földi, emberi — tiszta fényű szentünk, csillagunk, védőnk és reményünk mindörökn örökké!

Budapest, 1900 január 28-dikán.

Gróf Csáky Bolza Anna.

Dr. KÖRBER ERNŐ OSZTRÁK MINISZTERELNÖK.

Nagy és nehéz feladatra vállalkozott az az osztrák államférfi, kit az uralkodó ez év jan. 20-ikán az új osztrák miniszterium élére állított. Dr. Körber Ernő, ki 1849-ben, mint egy őrnagynak fia, Triestben született, nem új ember az államügyek terén. Mint a kereskedelmi miniszteriumnak egyik kiváló tehetségteljes hivatalnok, már a hetvenes években a kereskedelmi-politikai szakosztály vezetője volt. Később, mikor dr. Bilinski, az osztrák államvasutak igazgatója, a Badeni miniszteriumába mint pénzügyminiszter belépett, dr. Körber vette át az osztrák állami vasutak vezetését. Később osztályfőnök lett a belügyminiszteriumban, 1898 elején pedig, mikor gróf Badeni bukása után báró Gautsch lett miniszterelnökké, ennek miniszteriumában a kereskedelmi tárczát vette át. E minőségében ismételve volt alkalma érintkezni a magyar miniszterekkel is, ezek előtt tehát nem új ember. A gróf Thun miniszterelnöksége idejében nem viselt miniszteri tárczát, hanem kinevezték az urak háza tagjává, a következő Clary-miniszteriumban azonban a belügyi tárczát vette át.

Gróf Clary miniszteriuma tudvalevőleg csak rövid tartamú volt. Gróf Clary, minthogy kijelentette, hogy a 14. §-t alkalmazni nem fogja, a legszükségesebb törvényeket pedig, minő a Magyarországgal való kiegyezés és a költségvetés, alkotmányos úton keresztül vinni képes nem volt, még új-éj előtt visszalépett s helyét engedett Wittek Henrik lovagnak, kinek az említett nélkülözhetetlen törvények keresztülvitele jutott osztályrészül. Minekutána e feladatának a 14. §. segítségével megfelelt, visszalépett s utána az uralkodó dr. Körbert tartotta a legalkalmasabb férfinak arra, hogy keresztülvigye azt, a mi gróf Clarynak nem sikerült: a cseh és németek összehékkeltetését, a rendes parlamenti viszonyok helyreállítását, a Magyarországgal való kiegyezés törvényesítését s a többi mellözhetetlen állami feladatok megoldását. Dr. Körber tehát tulajdonképp a Clary-miniszterium örökségét veszi át. Első feladata a németek és csehek összehékkeltése lesz s erre a nehéz feladatra kétségkívül rendelkezik a legszükségesebb tulajdonokkal. Kiváló képességei, az állami ügyek tökéletes ismerete, az uralkodónak bizalma, pártatlan állása, melyet a jobboldalhoz tartozó pártok is elismernek, nagy mértékben hivatottnak tünteti őt fel arra a nehéz feladatra, melyre mint most már a harmadik úgynevezett hivatalnok-miniszterium elnöke vállalkozik. Dr. Körbernek a cseh- és morvaországi nyelvkérdés megoldására kész programja van. Ezt egy nyelvtörvényjavaslat alakjában a napokban összeült cseh-német egyeztető értekezlet elé fogja terjeszteni. S ha sikerül neki a viszálykodó feleket annyira összehékkeltetni, hogy köztük legalább a fegyverszünetnek egy neme jöjjön létre, mely a reichsrathnak visszaadja régóta megbénított munkaképességét s ez által lehetővé válik az alkotmányos életnek rendes működése Ausztriában, akkor érdemes helyet biztosít magának az újabb kor osztrák államférfiainak sorában.

BIBLIAOLVASÓ BOEROK.

A most folyó háborúban a boerok nem egyszerű adták példáit rendkívül mélyen gyökerező vallásos érzésüknek. Már a háború kezdetén is vallásos jelszavakkal indultak a harcra: *szó* a kiáltványok és beszédek, melyeket vezetőik intéztek fegyveres seregeikhez, gyakran idézik a szentírás s belőle vett érveket bizonyítják ügyük igazságát. Így az öreg Krüger elnök egyik kiáltványa, melyben kijelentette, hogy végig olvasta az egész bibliát, de nem talált benne egy mondatot sem, melylyel az angolok eljárását igazolni lehetne. A saját ügyük mellett pedig a zsoltárok tanúbizonyságát hozta fel, a szent ének szövegéből mutatva



Dr. KÖRBER ERNŐ OSZTRÁK MINISZTERELNÖK.

dig megkezdték Khina felosztását, a khinaiak elégedetlenségét felhasználva, az özvegy császárné 1898 szeptember 22-én palotaforradalmat csinált s kényszerítette a fiatal császárt, hogy őt társuralkodóul fogadja, a kormány vezetését pedig egészen rá bizza.

A szerencsétlen császár nem tehetvén egyebet, mindenbe beleegyezett s ettől fogva tényleg Czu-Hszi uralkodott ismét. Azonban Kvang-Szü mégis alkalmatlan lehetett a nagyravágyó császárnak, kivált miután olyan jelenségeket vett észre, hogy az angol párt valami palotaforradalom segélyével Kvang-Szüt ismét vissza szándékozik helyezni jogaiba.

S ezért kellett a szerencsétlen ifjú császárnak meghalni, a ki bár a világ egyik legfényesebb trónján ült, de tényleg mégis alig volt egész életében egyéb, mint egy szánandó fogoly, a ki börtön helyett pompás palotában töltötte szomorú napjait.

FESZTY ADOLF.

1846—1900.

ki, hogy a boeroknak győzniök kell, mert őket segíti az Isten.

Jellemzi különben a boerok patriarchális viszonyait, hogy — mint az ókori népeknél — politikai vezéreik egyuttal az istentisztelet s a vallásos élet terén is vezetőik. Így többek közt Krüger elnök maga is szokott prédikációt tartani az összesereglett hívők előtt, a nyugoti harcmező győzedelmes fővezére, Cronje pedig nem csak katoná, hanem egyszersint püspök is; ugyancsak egyházi férfiú egy másik jeles tábornok: Mayer Lukács is. A szántóvető boer bizony nem sok könyvet olvas, egyszerű parasztember létere nem is nagyon érdeklődik a tudomány vívmányai iránt, de a biblia megvan mindegyik tanyai házában. A pihenés óráiban ezt veszik elő s csöndes, áhitatos elmélkedéssel és zsoltárok éneklésével töltik az időt.

A háborúban is hű kísérőik a szentírás és a zsoltár. Ha az ágyúdörgés szünetel, összeülnek négyen-ötven valami védett helyen, egyet kiáltásnak örnek s a ki legjáratosabb köztöltik az olvasás tudományában, hangosan olvassa nekik a szent szöveget. A többiek csöndben hallgatják azoknak a harcoknak leírását, melyeket hajdan Isten választott népe vívott a filiszteusok s más pogányok ellen. Áhitatos érzéseik néha egyházi énekekben nyilatkoznak. Az Acton Homes és a Spionskop körül vívott harcok idejében jelentették az angol haditudósítók, hogy a hegyeken levő boerok ágyűlvéseikre nem feleltek, nem is lehetett látni senkit közülök, csak zsoltár-énekük hallatszott estéknként.

A KHINAI CSÁSZÁR HALÁLA.

A távol Kínából, január hó 26-án híre jött, hogy a fiatal császár Kvang-Szü, öngyilkos lett, vagy politikai orgyilkosságának esett áldozatul, miután előbb rendeletet írt alá, a melyben a gyermek Put-Szing-et rendelte utódjául.

Ez a hír nagy feltűnést keltett Európaszerte, annál is inkább, mert az ily módon előállt trónváltozás, az angol befolyás visszaszorítását és az orosz-francia érdekek felülkerekedését jelenti s lehet, hogy még olyan későbbi bonyodalmaknak lesz kezdete, a melyek világraszóló arányokat is ölthetnek.

A szerencsétlen véget ért Kvang-Szü, vagy más néven Toai-Tien, még csak 26 éves volt s 1875 január 13-án jutott trónra, alig négy éves korában. Helyette azonban tényleg Czu-Hszi, az özvegy császárné, eme rendkívül érlyes és eszes nő uralkodott, míg a fiatal császár inkább csak fogoly volt fényes palotáiban.

Egyébiránt Czu-Hszi nagynéje volt Kvang-Szünek, a kit fiának fogadott s a kinek nevében uralkodott. 1889-ben nagykorú lett Kvang-Szü és megházasodott s ekkor már a maga kezébe vette a kormányt s politikájában az európai reformpárthoz szottit.

Nem tetszett ez a nagyravágyó s erőszakos természetű Czu-Hszinek, a ki mindig gyűlölte az európai eszméket is s midőn közbejött a szerencsétlen japán háború, az európaiak pe-



Koller fényképe után.

FESZTY ADOLF.

Tevékeny és több téren sikerrel működött férfiú hűnyt el január 26-án Fesztly Adolf személyében, ki mint műépítész, majd mint gazda és egy ideig országgyűlési képviselő sokoldalú munkássággal futotta meg felszázadot alig haladó élete pályáját.

A komárommezei Ó-Gyallán született 1846-ban. A zürichi technikán Semper, a híres műépítész buzdítására a műépítészeti tanulmányozta és csakhamar egyik legkedveltebb tanítványa lett a nagy mesternek. 1871-ben haza jött és Budapesten nyitott műépítészeti irodát. Alig huszonöt éves volt akkor, de fényes képességeivel, bámulatos szorgalmával csakhamar utat tört magának, s előkelő szerepet vitt a főváros építő mozgalmában. Számos palota és középület emeltetett az ő tervei szerint s kivált az Andrássy-úton sok szép palota hirdeti alkotó erejét. Az ő tervei szerint épült a Fonciéri háza, a gróf Dessewffy Aurél palotája, a budapesti és bécsi új lovensenyter épületei. A vidéki városokban és a főurak birtokán is számos műalkotás hirdeti előkelő művészi ízlését. Erdemének elismerésül 1882-ben megkapta a Ferenec József-rend lovagkeresztjét. 1887-ben a tatai választókerület képviselője lett s az maradt 1892-ig, a mikor többé nem vállalt mandátumot. Nagy hajlama levén a mezei gazdálkodáshoz is, 1890-ben kibérelte herceg Esterházy 30,000 holdas süttőri uradalmát, a melyet mintagazdaságá fejlesztett. Ott végzte kísérleteit a nagy tömegekben talált tőzeggel egy ezélből, hogy az papirgyártásra szolgáljon. E kísérletei eredményesek voltak, a mennyiben kitűnő csomagoló- és nemezpapírt készített a tőzeggől és minden államban szabadalmat szerzett e találmányára. Ennek tökéletesítésére fordította utolsó napjait. Az életerős ember halálát szívzselhűdés okozta. Halálával mely gyász érte egyetlen leányát, Margitot, ugy szintén Fesztly Árpádot, kiváló festőművésznünket, s többi testvéreit: Fesztly Béla országgyűlési képviselőt, Fesztly Gyula műépítést, Fesztly Lajos földbirtokost és nővéreit, valamint a kiterjedt rokonságot. A boldogultat a kerepesi-úti temetőben a családi sírboltba helyezték örök nyugalomra.

A BUDAI VIGADÓ.

Régi óhajata már a budaiaknak, hogy a főváros budai részén is legyen egy vigadó, hogy a társasélethez nekik is legyen meg a központja, a hol összejöveteleiket, mulatságaikat rendezhessék. Ennek létesítése azonban sok akadályba ütközvén, évekig elhúzódott, különösen pedig azért, mert e célra alkalmas helyet megszerezni nem lehetett. Végre aztán a főváros 1894-ben megkapta a katonaságotól a nagy kiterjedésű kaszárnyákat. Ezek között azt a raktárépületet is a Fő-út, Korvin-ter és Iskola-utca sarkán, a melyben a társzerek állottak. Elhagyták, hogy a budai vigadó e katonai épület helyén építik fel, a melyhez 100,000 forintért helyén két telket szereztek, miután a főváros közgyűlése a budai vigadó építésére 620 ezer frtot megszavazott, 1897-ben nyilvános pályázatot írtak ki a vigadó terveire. E pályázaton az első

díjat *Árkai Aladár* és *Kalina Mór* műépítészek nyerték el. Őket bízták meg az építéssel is. Az építést 1898 tavaszán kezdték meg és tavaly őszszel az épület, a mely 800 négyzetöget foglal el, már kész volt.

Az aránylag nem nagy, de igen tetszetős épület főhomlokzata a Korvin-terre néz, oldal-szárnyai, a melyek sokkal egyszerűbbek, az Iskola-utczára és a Fazekas-terre épültek, háttal az épület a szomszédos házakhoz csatlakozik. A külső főhomlokzat s a karszti márványoszlopokkal díszített vesztibül renaissance, tarkitva barokk motívumokkal. Az egész belső berendezés és beosztás igen kedvező és ügyes s a mi fő, a nézőre kellemes hatású. Tágas előcsarnoka, kényelmes lépcsőháza, a melyet a villamos lámpák színei világítanak, a halvány zöldbe átmenő falszinezet lakályossá, otthonossá teszik a mulatót már a belépésnél. Az épület földszintjét kávéházi és vendéglő helyiségek foglalják el; a főbejárattal szemben az előcsarnok jobb- és baloldalán félkör alakban van a ruhatár sikerült beosztással. Az első emeleten a 350 négyzetméter nagyságú díszterembe juthatni az előcsarnokból. A szécsesszios faldísz eleven s mégis diszkrét hatást tesz a belső-pőre. Fokozza a hatást a káprázató fény, a melyet a menyezetről 270 izzó és 3 óriási lámpa szór alá. Jobbról-balról a dísztermet két empire-stílus kis terem veszi körül; az épület iskola-utczai oldalon pedig a bordóvörös fával burkolt ugyanolyan színű falkárpittal s egyező butorrall berendezett étterem van 400 személy befogadására. Az étterem folytatásaként az iskola-utczai oldalon vannak a «Budai Polgári Kör» fényes helyiségei: egy társalgó, egy olvasó és három játéktér. A kör-helyiségeknek és a második emeleti helyiségeknek a Fazekas-terrről külön lépcsőházak van. A második emeletet négy magánlakás, a «Budai Könyvtár Egylet» helyisége (a melyet a főváros-úti kul urális céljaira való tekintettel ingyen kap) s a budai anyakönyvi hivatal foglalja el.

Az egész épület 1,060,000 koronába került. Az építéssel meglehetősen bőkezűen jártak el, mert bármerre forduljunk a vigadóban, mindeütt izléses, előkelő s szemnek tetsző dolgokat látunk. A díszterem óriás tükrei, a falakon százával függő lámpakoszorúk, a *Pnuli* Erik falfestményei: az Est és a Reggel, a mellék-helyiségek kedves, szerény s mégis pazar díszítései: mind nagyon emelik az új vigadót.

Geley József.

*

Január 30-ikán délelőtt vette át a budai Vigadó palotáját a főváros nevében *Halmos János* polgármester, este volt aztán az ünnepélyes megnyitás, jökevény bálal, mely a Duna mindkét oldalának társaságát egybehozta a szép termekbe. A miniszterek közül ott voltak: báró *Fejérváry Géza*, *Hege-dus Sándor*, *Daványi Ignác*, valamint *Halmos* polgármester és a közélet számos férfja és a hölgyek egész koszorúja. A bál háziasszonyai közül megjelentek *gróf Andrássy Tivadorné*, *gróf Kará-csonyi Jenőné*, *gróf Agócs Sándorné*, *örgróf Pala-vicini Edéné*, báró *Gerliczy Ferenczné* és *Halmos* Jánosné. Kevelés tíz óra előtt érkezett meg a mulatság védnökének, *Klotild főhercegnőnek* a helyettese, *gróf Kormis Miklósné* udvarhölgy s ezután csal-

hamar megkezdődött a tánc. A figyelmes rendezőség a hölgyeket gyönyörű tánczrenddel lepte meg. Ércfedelű könyvecske ez, tábláján Buda képe s hátsó lapján a Jótékonyág domborművű alakja. Éjfélkor megkezdődött a bál alkalmából összegyűjtött műtárgyak kisorsolása. A felavató-ünnep jövedelme a budai szegények javára esett.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Lapunk mai számának Regénytárának egy új társadalmi regény közlését kezdjük meg. Címe: *«Vásárolt szívek»*. Szerzője *Máriaffi Dávid*. A *«Vasárnapi Ujság»* olvasói előtt új név; munkája azonban nem az első, a mely elbeszélő irodalmunk terén szerepel. Jelenlegi regényét találó megfigyelések egész sorozata jellemzi. Egyszerű, keresetlen pár szóval élénk tud állítani életből vett ismert alakokat és a párbeszéd szövésben könnyűséggel siklik kezében a toll. Különösen is felhívjuk érdekes művére olvasóink figyelmét.

A **Budapesti Szemle** februári füzeté változatos és érdekes tartalommal jelent meg. Első cikke *Pallagi Gyuláé*, ki a természettudományok mibenlétét és irányait *«A természettudományi megismerés alapja»* czímen fejtegeti. *Bayér József* folytatja a magyar színeszet multjának történetéből *«Nemzeti játékszin mint közügy»* című tanulmányát. *Szmrecsányi Miklós* *«Szent Orsolya legendája a történetben és művészetben»* czímen nagyobb műtörténeti dolgozatot kezd meg, melyben a bruggi templomban őrzött Memling- és a Velencében levő Carpaccio-féle festmények hatása alatt kutatja a szent Orsolya és tizenegyszer szűz társnőjének vértanúi haláláról szóló legenda történeti alapját. *Katona Lajos* a *«Gesta Romanorum»*, a régi egyházi példázó tár eredetét kutatja, s annak Magyarországon levő kézirat példányait is vizsgálja. A kötet további tartalmát: *«A franchardi kínés»* angol beszély befejezése (fordította *Angyal Dávid*). *«Estély előtt» Gyulai Pál* költeménye, melyet a szerző a Kisfaludy-társaság legutóbbi ülésén fölolvastott. (A szép költemény mai számunkban mi is közöljük a *«Budapesti Szemle»* után.) *«Anyámhoz»* költemény *Manuel Jenőtől*, francziából fordította *Bogdányfi Lajos*. Ezenkívül a könyvismertetések közt *Haraszi Gyula* bírálja *Rostand* *«Cyrano de Bergerac»* színművének *Ábrányi Emil* által eszközölt fordítását, — *k* pedig *János Béla* *«Az esztetika története»* könyvét. A *«Budapesti Szemle»* előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

A **Közgazdasági Szemle** huszonegyedik évfolyamának szerkesztését *Hegedüs Loránt* képviselő és *Mandello Gyula* egyetemi tanár vették át s a kiváló közgazdasági írók egész sora esatlakozott közéleti munkatársakul.

A most megjelent első füzetben *Matlekovits Sándor* fejt ki a 34.-es kvóta alapját, *Vámbery Rusztem* a bűnügyi statisztika reformjáról ír, *Jeszzenszky Ignác* a most annyira időszerű telepítési mozgalom kivételének elveire állít fel javaslatokat, végül *Bálint Imre* az elmúlt év közgazdasági életének képét ismerteti. A folyóirat még bő ismertetést közöl a legújabb közgazdasági törvényhozásról, úgy hazánkban, mint a külföldön. Végül megkezdte a magyar közgazdasági irodalom teljes bibliográfiáját közölni az 1886-tól 1900-ig terjedő időszakra.

Századunk magyar irodalma képekben. *Széchenyi fölképéstől a kiegyezésig.* *Irtó Andródi Sándor*. Becses könyv jelent meg a fentebbi czímmel az Athenaeum kiadásában, melynek megírására a kiadó-társulat *Andródi Sándor* jeles költőnek a czéltól kérte föl, hogy a párisi kiállításra a magyar irodalom a nagyközönség részére készített munkában is legyen mutatva. *Andródi* irodalmunk fejlődésének legutolsó századát, a XIX. századot dolgozta föl, alapos tájékozottsággal, szép alakban és szellemes előadással. Műve első sorban az ifjúságnak és a művelt női közönségnek van szánva. Az Athenaeum francziául is kiadja, hogy a külföldi közönség is olvashassa s belőle irodalmunk mai fejlettségét megismerhesse. A derék munka, melyet az Athenaeum díszesen állított ki, csinos vászonkötésben hat koronáért kapható.



KVANG-SZÜ KHINAI KIRÁLY.

A föld és népei című nagy népszerű földrajzi és népművei kézikönyvből megjelent a Franklin-Társulatnál a *harmadik kötet* is, *Ázsia és Ausztrália* leírásával. Ez a mű eredetileg *Méhner Vilmos* kiadásában mint *Hellwald Frigyes* német földrajzi író művének átdolgozása jelent meg 20 évvel ezelőtt, de már teljesen elfogyott. A második kiadás nem *Hellwald* művének folytatása, hanem egészen új munka, melyet *György Aladár*, a tudományos utatások régi népszerűsítője állított össze, a tömérdek anyagból kiválogatván azt, a mi szakszerű kutatásokkal nem foglalkozik, de érdeklődő olvasónak legérdekesebb. Az új kiadás öt kötetben jelenik meg. A két megelőző kötet *Amerikát és Afrikát* ismertette, a már szedés alatt álló negyedik kötet *Európát*, az ötödik pedig *Magyarországot* mutatja be. A most megjelent 3-ik kötet 62 ívre terjed, van a szövegben 306 rajz s nem kevesebb, mint 31, részben színes melléklet. A képek nagyjórésze a mű népszerű jellegére való tekintetből van válogatva, s a szövegbe nyomott sok érdekes képhez sikerült színes képmellékletek járulnak. A mű jellegének megfelelően a szöveg is inkább arra a szempontra figyel, hogy élvezetes olvasmány legyen s ezért lehetőleg kerül a számkötés és a sok nevet. A magyar vonatkozásokra mindenütt ügyel. Közli *Vámbery, Széchenyi, Déchy* arcképeit, megemlékszik *Kőrösi Csoma, Zichy, Reguly* és mások utazásairól. A jelen 3-ik kötetet a nagy vállalat megrendelőin kívül bárki külön is megszerezheti. Díszes színes kötésben és tokban a mű ára 15 korona; de kapható egyes füzetekben is, melyekéé ára 60 fillér.

Jókai «A köszív ember fia» francia nyelven. *Jókai* egyik legnépszerűbb regénye, *«A köszív ember fia»* mely az 1848—49-iki szabadságharc lélekemelő lelkesedését festi, nemcsak a francia nyelven is megjelenik. A fordításban *Szekely Béla* járt kezére *Xavier Hélet*-nek, a *«Temps»* egyik dolgozó társának. *Jókai* műveinek idegen nyelvekre fordítása eddig a német kiadások után történt, melyek a nagy író műveit közönségük izlése szerint dolgozták át. *«A köszív ember fia»* az eredetihez fog ragaszkodni.

Judith könyve, elbeszélések, írta *Malonyay Dezső*. A sokoldalú író, kinek nevével gyakran találkozunk a szépirodalomban, ki szépművészeti cikkeket is sokat írt s *Munkácsy* terjedelmű életrajzát is tőle bírjuk, — elbeszéléseinek java részéből tizenhárom foglalt e kötetbe, mely *Singer* és *Wolfner* kiadásában jelent meg. *Malonyay* hosszabb ideig élt *Párisban*, az ottani társadalomból, életből sokat megfigyelt, s ez meg is látszik gondolkozásában, felfogásában, s mindazon, a mit ír, s a hogyan ír. Egyénisége, eredetisége ezen hatások alatt kezd ki formálni magát. Az emberek, egyes alakok inkább érdeklik, mint az események s elmélkedés és reflexió többször annyira igénybe veszik, hogy lerajzolt alakjainak történetéből csak kevés jut a rövid kis elbeszélésekhez. De

az arcképekhez elég színes háttér talál, s hangja, előadási modora választékos. Ára 1 frt 20 kr.

Különös emberek czímen a Franklin-Társulatnál egy kötet elbeszélés jelent meg. Szerzője *Popper Vilma*, ki német nyelven írta ezeket az elbeszéléseket. Egyik közülök magyar földön játszik, *«A nyomorék»* című, egy kis püpos tanító története. A német elbeszélők hatása látszik mind a hat darabon. A szerző nőies felfogása és gondolkozása leginkább az önfeláldozás és érzelmesség vértanúságát és lemondását válogatta ki az élet forrágából. A kötet ára két korona.

Aranykor, Regény. Írta *Pintér Ákos*. A regény hőse két szerelem közt ingadozik, vívódik, a mit a szerző elég sikerülten rajzol meg s látszik, hogy az emberi érzelmek megfigyelésére éles szeme van, azonban itt-ott hosszadalmas, a mi a regény érdekességének rovására megy, míg viszont az író művelt izlése kellemesen érinti az olvasót. A 136 oldalra terjedő egy kötetes regény *Singer* és *Wolfner*nél jelent meg; ára 1 frt, köve 2 frt.

A női munka, írta dr. *Máday Andor*, Pestmegye, t. szolgabírája. A nők munkaköréről, a nőket megillető munkáról, a női munka egyes mozzanatairól szól és arról a harezról, melyet a munkára szoruló nők folytatnak a megélhetésért. Ez bizonyára a sokat vitatott és sokféle alakban feltüntetett női kérdésnek a legfontosabb és legsürgetőbb megoldásra váró része. Felvilágosításokban, adatokban sok érdekeset mond el dr. *Máday*, s a dolgozó és kereső nőkről, azok munkaköréről, a női munka érvényesüléséről országok szerint ad statisztikai kimutatást. A női munka történetét is beleszövi könyvébe, s fejtegeti a munkabér, munkásvédelem, az erkölcsiség ügyét. A figyelemre érdemes könyv az *Engenberger*-féle könyvkereskedés útján kapható s ára 1 korona 60 fillér.

A kalocsai érsekség a renaissance-korban, írta *Érdújehelyi Menyhért*. A kalocsai főegyházmegye jóváhagyásával. Nyomatatták *Zentán Kovács* vezetésével. A szerző a vatikáni és az országos levéltár adatai után írta meg a kalocsai érsekség történetét a renaissance, a művészeti szellem felújulása idejében. Adja az érsekek életrajzát, kezdve az olasz *Buondelmonte Jánossal* (1424—47) s végezve a *Mohácsnál elvesztett Tomoryval*. *Leirja* a káptalant, apátságokat, prépostságokat, kolostorokat, plebániákat és kulturális intézeteket. A könyv bolti ára 7 korona.

Aquila. Most jelent meg a magyar madártani központ folyóiratának, az *«Aquila»*-nak, a múlt évi folytatást befejező negyedik füzet. Tartalma most is érdekes, melyet nem csak szakember, hanem minden természetbarát élvezettel olvashat. Az *«Aquila»* évenként egy füzetben jelenik meg, szövegrajzokkal s színes, vagy fekete műlapokkal illusztrálva. S minthogy az ezután következő évfolyam az eddigieknél vastagabb lesz, előfizetési ára is 16 koronára emelkedik. Azonban a k. m. Természettudományi Társulat és Országos Erdészeti Egyesület tagjai 10 koronáért, s ha megfigyelési tudósításokat is küldenek be, 6 koronáért kaphják. Előfizetési pénzek postai utalvány mellett a Magyar Ornithologiai Központhoz, Budapest, (Nemzeti Múzeum) intézendők.

Szerelmesek könyve. Szerkesztette *Dura Máté*. E könyvben sok olyasmi össze van gyűjtve, a mi a jegyesek, vagy egymáshoz vonalommal viseltető ifjak közt a tisztesség korlátai közt szórakozásul szolgálhat, vagy egyben-másban útmutatásul szolgálhat. Vannak különféle levélminták, illemszabályok, társas játékok s más effélék ismertetője, melyekhez szerelmi versek s népdalok gyűjteménye s egyéb apróságok járulnak. A csinos kiállítású könyvet az Athenaeum adta ki s ára két korona.

Esküdtek és esküdtbírák törvénykönyve. Írta: *K. Nagy Sándor* pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Megjelent a *«Magyar Könyvtárban»* (155—156. szám.) Kiadja: *Lampel Róbert* (Wodianer F. és Fiai). Ára 60 fillér. Az új év kezdetével átalakult büntetőtörvénykezésünk alkalmából az esküdtéket és esküdtbírákat illető jogokat és kötelezettségeket magyarázza a könyv s az ide vonatkozó törvényeket és rendeleteket magában foglalja.

Megjelentek továbbá: A borsodi és katymári Latinovits-család története, genealogiai dolgozat, a borsodi Latinovits-család czimerével; írta dr. *Dudás Gyula*; *Zomborban* jelent meg. — *Jelentés a magyar tanítók kasznója* 1895—1899-iki működéséről, szerkesztette *Bardócz Pál* egyetemi titkár; Budapest.

Irodalmi Tájékoztató czímen a *Róna Béla* havonként megjelenő folyóiratát ad ki, mely a megjelent magyar könyvekről közöl ismertetést és kritikát. — Előfizetési ára egész évre 2 korona.

A műcsarnok téli kiállítása február elsején zárult be. A kiállítást folyvást nagy közönség látogatta, a képvásárlás azonban jobb is lehetett volna.

A király számára a következő műveket vásárolták meg: *Szenes Fülöp*: *«Éltető napugár»*, *Bruck Miksa*: *«Este»*, *Bruck Hermina*: *«Elhagyott táj»*, *Brunningeni Flesch Ludmilla*: *«Bánat»*. Az állam részére a már közölt műveken kívül megvásárolták még: *Mannheimer Gusztáv*: *«Est.»*, *Skutezky Döme*: *«A mindennapi kenyér»*, *Perlmutter László*: *«Hollandi halász»*, *Mednyánszky László* báró: *«Szürkület»* és *Barta Ernő*: *«Szenvedés»* című képeit.

Nemzeti Színház. *Jászai Mari* asszony, a jeles tragikai színésznő a Nemzeti Színházról meg akar válni. A Nemzeti Színház intendánsa, gr. *Keglevich István* jan. 27-ikén, oly szerződéssel kínálta meg, mely eddigi fizetését 2500 frttal leszállítja. A művésznő az intendánshoz intézett levelében azt válaszolta, hogy mivel erre ugyanis el volt készülve, jan. 18-ikán már elszereződött más színházhoz. *Jászai Mari* asszony a Vígszínházzal kötött szerződést.

Magyar színház. A francia operettekkel kemény versenyre szálltak az angolok, kik burleszk szöveget adnak a sikamlós helyett s a zene, melylyel szolgál, szintén eltér a megszokott operette-stíltól, a Magyar Színház jan. 30-ikán amerikai operettel csinált hatást. *«New-York szépe»* már több színpadon hódított. Szövegét a jó humor *Morton* írta, zenéjét *Kerker*; magyarra is szerencsésen fordította *Salgó Ernő* a prózát, *Makai Emil* pedig a verseket. Nagyon kevés a New-York szépe német története, de annál több az ügyes eziczóma, a vidámság, a zene pedig tele dallammal és frissességgel. New-York szépe egy fiatal leány, ki káplár az *«üdv hadseregében»*, s végre is egy milliomos felesége lesz, a kit apja kitagadott s a szép leányt tette örökösévé. A darab tarkaságában színesek, komédiások, katonák, tánczosok, khinaik szerepelnek. A főszerepet *Inkei Gizella* játszotta és énekelte, a ki most mutatkozott be először mint új tag. Elég tulajdonsága van hozzá, hogy helyét betölthesse. Igen tetszett *Róza Lili* egy komédiás lány szerepében. A többi közreműködők, *Margó Zelma*, *Ledovszky Gizella*, *Sziklai Ráthonyi* is jól teljesítik kötelességeiket. A darab kiállítása is tetszett.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tudományos Akadémia január 29-én összes ülést tartott báró *Eötvös Lóránd* elnökle alatt. Ez ülés az Akadémia egykori tiszteleti tagja, *Horvát Boldizsár emlékezetének* szentelte, ki mint jogtudós és az 1867-iki magyar kormány igazságügyi minisztere maradandó nyomatokat hagyott jogrendünkben és állami életünkben, s egyszersmind egész hosszú pályafutásával tündöklő szép példáját adta annak, hogy miként lehet puritán egyszerűségű magánélet mellett eszményekért lelkesedni s az ész minden tehetőségét, a szív minden nemes érzését a közjó, az általános haladás előmozdítására szentelni. E kiváló férfiú életének és érdemeinek emlékbeszédével való méltatására *Tóth Lőrincz*, a veterán tudós vállalkozott, ki végig élte már a negyvenes évek nagy mozgalmait s nagy időnként élő tanúja. Mint a legtöbb törvényszék bírója is illetékes, hogy *Horvát Boldizsár* igazságügyi alkotásairól véleményét nyilvánítsa. Az emlékbeszéd meghallgatására nagy számban egybegyűlt közönség között ott volt az elhunyt fia, *Horvát Jenő* itélőtáblai tanácselnök, és leányai: báró *Eötvös Lorándné*, *Láng Lajosné*, *Radisics Jenőné*. Ott volt továbbá a tudós- és jogászvilágnak számos kitűnősége.

Tóth Lőrincz gyöngékedése miatt maga nem olvashatta föl az emlékbeszédet, helyette dr. *Vécsey Tamás* egyetemi tanár olvasta föl. *Horvát Boldizsár* egész nyilvános pályáját, eszméit, törekveit való értékében foglalja össze, s *Horvát* egész életét a szabadelvű törekvésnek eredményességében mutatja föl. Fő alkotása 1869-ben a bírói hatalomról szóló törvény. Jelentékeny irodalmi munkálatai közt a maradtak hátra, melyek *Hodossy Imre* képviselőnek vannak letéve. 1861-ben az Akadémia levelező- majd 1868-ban tiszteleti tagjává választotta. Az igazságügyminiszteri tárczáról 1871 május 16-án lemondott. Ekkor a Magyar földhítél részvénytársaság igazgató-elnöke, majd a zárlat alatt levő *Esterházy*-javak zárgondnoka lett. Utolsó éveiben elchomályosodott szemmel családja és néhány hű barátja társaságában élt, halgatván titkárja fölvezetését és diktálására neki kiadásra előkészített műveit. Halála 1898 október 28-án következett be.

Az emlékbeszéd után *Szilgyi Kálmán* fötitkár bejelentette, hogy *Hollós Jusztián* levelező tag



A BUDAI VIGADÓ.

meghalt. Jelentette továbbá, hogy a porosz királyi akadémia kétszáz éves fennállásának ünnepére meghívott küldött az Akadémiának. Az Akadémia képviselőiben *Eötvös Lóránd* báró, *Thán Károly* és *Pauler Gyula* fog megjelenni az ünnepen.

A Kisfaludy-társaság január 31-iki felolvasó ülésén *Szász Károly* foglalta el az elnöki széket.

János Gusztáv, a társaságunk tavaly megválasztott tagja, székfoglalóképp bemutatta *Edmond Rostand* francia költő *«Szamaritás»* asszony című színművének magyar fordítását. A közönség megelégedte a felolvasót, *Szász Károly* elnök pedig rövid beszédben üdvözölte, s átnyújtotta tagsági oklevélét, melyért *János* meleg hangon mondott köszönetet. *Vargha Gyula* olvasta fel ezután emlékbeszédét *Abonyi Lajosról*, a társaság tavaly elhunyt tagjáról. *Abonyi* a magyar nép költője volt, melyet nála jobban nem ismert senki. Elbeszélései, regényei, népszimfívei mindmennyium példái erős megfigyelő- és jellemző tehetségének. De írni működésének tetőpontját népies elbeszéléseiben érte el. *Nemesk* nyelvét, de beszédmódját is ismeri a népek; hiszen annyiszor vegyült közéjük, s oly élvezettel hallgatta meséiket, tréfáikat. *Abonyi* a magyar nép lelkét szólaltatta meg, a magyar nép romlatlan lelkét. Haláláig hű és igaz harcosa volt a magyar szellemnek. A tetszésé fogadott emlékbeszéd után *Jakab Ödön* olvasta föl *«Lejtő felé»* című költeményét, melyben érzelmesen kívánja vissza ifjúságát. Végül *Kozma Andor* olvasta föl *Gyulai Pálnak* *«Estély előtt»* című mély érzésű költeményét. A felolvasó ülésre zárt ülés következett, melyen tudomásul vették, hogy a két betöltendő tagsági helyre a költők sorába ajánlották: *Kiss Józsefet*, *Benedek Eleket* és *Fiók Károlyt*, író tagokul: *Riedl Frigyes*, *Haraszthy* és *Bánóczy*. A tagválasztó ülés a február 11-iki ünnepi ülés megelőző szerdán, február 7-én lesz. Az ünnepi ülés követő délutánon a felkötőztőt a Gyulai-serleggel ez idén *Hegedüs István* mondja, a kit erre az elnökség fölker. — A társaság elnökévé valószínűleg *Berzseky Zsolott* választják meg; a második elnöki helyre *Horvitz* Albertet emlegetik.

A történelmi társulat jan. 27-iki ülését néhai nagy érdemű titkára és a társulat megalapításában egyik fő tényezője, *Szilgyi Sándor* emlékezetének szentelte. Az ülésen gróf *Teleki Géza* elnök. Nagy számú közönség gyűlt össze. *Károlyi Árpád* tartotta *Szilgyi* fölött az emlékbeszédet, nagy elismeréssel méltatván őt, s munkái szerint mutatván ki írói és tudományos fejlődését. A szép emlékbeszédet megjeleneztek.

MI UJSÁG?

Rudolf trónörökös halálának évfordulója jan. 30-ikán volt. A kapuczinusok bécsi sirlölyében levő koporsóra *Stefánia* főhercegnő és *Erzsébet* főhercegnő gyönyörű koszorúkat tétettek. Délelőtt

a sirlölyben imát mondott a király, *Stefánia* özvegy trónörökös és leánya, *Erzsébet* főhercegnő, valamint *Lajos Viktor* főherceg. *Ferenc Ferdinánd* főherceg koszorút tétetett a trónörökös koporsójára. Berlinben *Vilmos* császár most is, mint az előbbi években, meglátogatta *Szögyény-Marich* osztrák-magyar nagykövetet és részvételt fejezte ki. *Budapesten* is megülték a gyászos évfordulót. A királyi palota ideiglenes kápolnájában *Kanter Károly* apátlósoknál mondott gyászmisét.

Bocskay fejedelem szobra. A király által a nemzetnek ajándékozott tíz szobor egyike *Bocskay István* erdélyi fejedelem szobra lesz, melynek mintája most készült el *Holló Barnabás* műtérben. A művész álló alakban örökítette meg a protestáns vallás híres védőjét. Hatalmas termetű fényes fejedelem öltözet, jobbában buzogányt tart, baljában békeiratot, jelezve, hogy ő volt az 1606-iki bécsi béke, majd a híres szivatoroki béke megalkotója. A magyar történelem e kiváló alakjának a szobra az *Andrássy-úti* körterre jön.

Gróf Zichy Jenő Párisban. Gr. *Zichy Jenő* hosszabb időt töltött Párisban, hol a politikai és irodalmi élet jelesei nagy érdeklődéssel tudakoltak egyes részleteket ázsiai utazásáról. A *«La Revue d'Europe»* hosszabb cikket is közölt *Sziberiában* tett tapasztalatairól, s a cikket mellé a gróf arcképe is adta. *Deschanel* Pál, a képviselőház elnöke, személyesen vitte el a grófnak *Loubet* elnök meghívását az *Élysée-palotában* tartott estélyre.

Anyak figyelmébe. Vezna, gyenge és vérszegény gyermekek feltűnő gyorsan erősbödnék és szaporodnak sulyban, ha a kiváló *Enger-féle* *Csukamájolaj* Emulzió használatát, mely igen kellemes ízű és könnyen emészthető. Egy üveg ára 1 korona 40 fillér. — *Kaputató* a *Nádor* gyógyszerárban, Budapest, *Váci* körút 17.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: *IVÁNYI EDE*, piarista, aranyműs pap és nyug. gimnáziumi igazgatótanár, 79 éves korában Magyar-Óvárról. Tanár volt *Debrecezenben*, *Máramaros-Szigeten*, majd igazgató *Sátoralja-Ujhelyen* és Magyar-Óvárról. A történelmi irodalom terén is sokat dolgozott. — *FÁSZI* *ISZTVÁN*, becsesrendi tanár és természettudós, ki értékes madárgyűjteményt állított össze s soproni főgimnázium múzeumában. — *INKÉY* *JÓZSEF* báró, főrendiházi tag, 72 éves korában, maros-bevényi birtokán. Az elhunyt, fiával, *Inkey István* báróval együtt ezeltől öt évvel kapta a bárói rangot. — *JUVENTUS* *ANTAL*, főmőrnök, a pozsonyi m. kir. folyammérnökség főnökhelyettese *Pozsonyban*. Holttétét *Félegyházára* szállították. — *MARÓTI* *FÜRST* *JAKAB*, budapesti nagykereskedő, fővárosi

bizottsági tag, több pénzügyi igazgatási tagja, Nizzában, hol a télen üdülést keresett. — SINGER ZSIGMOND, fővárosi polgár, dr. Szalai Mihálynak, a «Magyar Estilap» szerkesztőjének édes atyja, 77 éves, Budapestben. — KÖVESDI JÁNOS, Debreczen dús-gazdag polgára, ki már életében jelentékeny alapítványokat tett jótékony célra. — RADENICH GÉZA, nyug. pénzügyminiszteri titkár 53 éves, Keresztelyen. — HILBI GÁL DOMOKOS, Kisküüllőmege alispánja Dicső-Szent-Mártonban. — FLAMM HERMAN 93 éves korában Debreczenben. Az elhunytban Jókai Mórné anyai nagyját gyászolja. — WAGNER SÁNDOR dr. nyug. megyei főorvos, régi honvéd, 72 éves korában Felsőbányán. — KISLAPÁSI JUHÁZS GYULA, Nyitramegye főlevéltárnoka 57 éves korában Nyitran. — GROSZBAUER PÉTER 48-as honvédszázár őrmester, 87 éves korában Szegedben meghalt.

ÖZV. DESSEWFY JÁNOSNÉ, szül. Baranyi Amália 70 éves korában, Nagy-Váradon. — ÖZV. FRANKFURTER VILMOSNÉ, szül. Frankfurter Jeanette, Kornfeld Zsigmondnak, a Magyar Hitelbank igazgatójának anyósa, Bécsben. — KONT AMÁLIA, Kont Gyula tanár és természettudományi író édes anyja, Budapestben. — DÓSA FERENCZÉ, született Bogvár Katalin 47 éves korában, Budapestben.

Szerkesztői üzenetek.

Az édes anya. A kalitka. Az elsőben sok meleg közvetlenség van, csak az a kár, hogy a nyelv több helyen erőltet, bágyadt, költőien. Ha gondosan kijavítaná, talán sőt keríthetnénk rá. «A kalitka» első verszaka szép, de a következő két strofa már nem sokat ér.

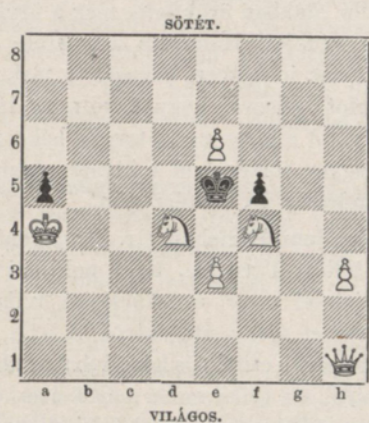
Pozsony, B. K. Miután Transzvál a genfi nemzetközi értekezleten képviselő nem volt, ennek megállapításai nem kötelezik, viszont Transzvál sem követelheti, hogy ama megállapítások rá alkalmazhatók.

Nincsen élet e világban. Vig zajos farsangon. Biztatót nem mondhatunk. Egyik verse sem árul el igazi költői hivatottságot; a verselés ugyan türehtet, csak itt-ott mutat kirívóbb foltokat, de a tartalom zavaros.

Nem közölhetők: Holdvilágos csendes éjben. Szerző az eleséplét tárgynak egy kis fordulatot akart adni, de nem sok sikerrel. — Tűzszó őszben. Nem egészen világos. — Emlékezés. Első fele elég csinosan van fordítva, a második felét azonban fordító elnagyolta. — Még egyre hull. Csak téged ne szeretnék. Mostanában. Néha. Tartalmuk, kidolgozásuk egyaránt közepes. — Az én lelkem. A három erő. — Alkonyatkor. Kár pengőtnie a lantot, nagyon hamis hangokat esal ki belőle.

SAKKJÁTÉK.

2152. számú feladvány. Rushby G.-től.



Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2137. számú feladvány megfejtése Möller J.-től.

- | | | | | |
|-----------|------------|----------|--------|------------|
| Világos. | Sötét. | Világos. | a. | Sötét. |
| 1. Vb7-c7 | Bf5-b5 (a) | 1. | | Bf5-f8 (b) |
| 2. Vc7-d7 | Kd5-t. sz. | 2. | b2-b3 | Kd4-d5-e4 |
| 3. | Bb5-d5 | 3. | Vc7-e5 | mat. |
| 3. Vd7-d3 | a4 mat. | | | |
-
- | | | | | |
|----|-------------|----|--------|---------|
| 1. | Bf5-g5 (c) | 1. | | Bf5-f1: |
| 2. | Vc7-d8 | 2. | Vc7-e5 | Kd4-e4 |
| 3. | Vd8-d3 mat. | 3. | Vc5-e5 | mat. |

Helyesen fejtették meg: Budapestben: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Lipótvárt: Hoffbauer Antal. — Gyulán: Nuszbek Sándor. — Losoncson: Demeter József. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» f. évi 2-ik számában közölt képtalány megfejtése: Minden embertelen tetteket elrögzít bosszú órája.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztéségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianók és harmonikumok legelőszöben kaphatók

Heckenast Gusztáv zongorateremben
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váci-u. eza sarkán).

Ehr-bar udvari zongoragyár Schiedmayer és fia stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmonikumok.

Nagy kölesző-intézet. Árjegyzék ingyen.

Mariska-crème
A női szépség emelésére és fentartására teljesen ártalmatlan készítmény. Széplő, májfolt, himlőhely, porcsónás, pattanás, sárga arczsín, arczvörösség bámulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még korosabb egyéneknek is néde, bájos arczsín köleszőz.

Egy tégely ára 1 korona 54 fillér.

Capczin-kenőcs
rheuma, kőszvény, ideges fájfák, hűlés, ideg-bajok és mindenemű csontbántalmak ellen kitűnő hatásúnak bizonyult szer. Számos elismerő és hálaírat közül:
A «Capcine»-kenőcs használata által háromszor bedörzsölés után idült térdcsámb teljesen meggyógyult.
Budapest, 1895 szept. 2.

SZABADY JÁNOS gyógyszerészmél
VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

ACETYLÉN-TÁRSASÁG
mint szövetkezet, 8170
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Bécs, I., Wipplingerstrasse 22. és I. Tiefer Graben 20-28.

Acetylén-világítási telepeket
létesít szállókat, vendéglők, kávéházak, villák, közcségek, városok stb. részére. Gázfejlesztő-készületeink az eddigieket mind fölülmúlták és a gáz teljesen megtisztítják, úgy hogy az égésnél füst, ártalmas gőzök és buz nem keletkezik. — Robbanás teljesen ki van zárva.

Képviselek minden helységben kerestetnek!

Euthalin nélkül nincsen női szépség!

Bekenesre és tenoságra egy percnyi idő elegendő, hogy a legrompibább, eddig el nem ért, hófehér arczsínát elővarázsolassék. Euthalin básony-puhító a bőrt és eltávolítja az arcznak minden tisztatlanságát. Az osztrák gyógyszerész-egyetem végzettségű laboratóriuma által kiállított bizonyítvány szerint teljesen ártalmatlan. Kapható gyógyszerárakban, droguáriákban vagy illatszerekkereskedésekben.

Ára kor. 1.00. — Főraktár Magyarországon részére: Török Sándor gyógyszerészmél, Budapestben, VI., Andrassy-ut 29. szám.

feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállítva! Minták kiválasztásra, nemkülönben fekete, fehér és színes «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!

HENNEBERG G.,
selyemgyáros, ZÜRICHBEN.

Cs. és kir. udvari-szállító.

Báli-selyem-ruha
6 frt 30 krtól

Legjobb és leghíresebb pipere-hőlgypor: a **La VELOUTINE** 7985
Különleges Rizapor BISMUTTAL VEYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,** PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CHINA-BOR SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, vérszegények és lábbadozók számára.
Kitűnő íz. Legjobban ajánlja az alkalmazva következő tanárok által: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Mosegg Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több elismerővel. Árak: 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható minden gyógyszerárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

A női szépség fentartására és emelésére a legkitűnőbb szer: **Cornelia-arczkenőcs** (törvény által védve). 7706
mely az arcznak néde, meglepően tiszta fiatalos színt kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet. Kitűnő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, porcsónás (mitesszer), túlvörös arcz és a bőr minden tisztatlansága ellen, a sárga vagy barna arczlőrt vakító fehérré teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közkedvelt szer kapható:
LESZKOVÁZ MILETA „KORONA” című gyógyszerárban O-Verházson (Bácska), 150.
Postai megrendeléseknél finom puderek, szappanok és illatszerek hozzászámolására ajánlatnak.
Viszonteladók kerestetnek.
Főraktár Budapestben: Török József gyógyszerár, Király utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerárban Váci-körút 17.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legújabb égvényes **SAVANYU-KÚT** 8701

A női szépség emelésére, tökéletesítésére és fentartására legkitűnőbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztá és szerves készítmény a **Margit Crème** 8206
Rövid idő alatt színtet szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrhátrák (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is néde bájos arczsín kölcsönöz, ára 60 kr., nagy 1 forint. **Margit hőlgypor** 60 kr., 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszerárta, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerárta, Budapestben, Király-utca 12.

Párisi hajápolási szerek!

«Viola» hajfátalító-tej. Teljesen ártalmatlan kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona.
«Viola» hajszesz. A haját legkeresőbb szem színtet ki, miert is ennek alkalmazásánál a haj tökélyeségre nem kell tartani.
1 üveg ára 1 korona.
«Viola» Tanno-chinin-pomádé. A haj Apogáló kitűnő hatású gyógyszer.
1 tégelynek ára 1 korona.
«Viola» antiszeptikus fogpör. Egy doboz ára 60 fillér 8215
«Viola» antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható **GEML-féle gyógyszerárban** az «Arany keresztes» **Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.**

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölesön Részv.-társ.
Befizetett részvénylőke: 10.000.000 korona.
Központi irodája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 5.
Fiók: IV., Koronaherceg-utca 11. szám. Zaloghók: IV., Károly-körút 18., VII., Király-utca 57., VIII., József-körút 2., IV., Szabars-utca, a dípótával szemben. Előleg befizetést takarékbetét könyvekké és pénztárgyak ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlán (chequeszámlán). — (A 10%-os betétkamatadót az intézet fizeti.) **Megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett.**

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.
Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.
Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, esatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8346

Horgany, vörös- és sárgaréz clichék előállítás, valamint autotypiák, phototypiák, chemigraphiák, és fotografiák, úgy helybeli, mint vidéki megrendelések rutinyos áron pontosan eszközöztetnek. 8356

WACHTL és TÁRSA 8347
IV., Régi posta-utca 4.
Egy fényképészeti gép
a legrészegib ajándék. — Passe-partouts és rámak a legújantányosabb áron. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Wagner-féle szab. gyorsan száradó festék” 8445
szárad és csontkeménynyé válik, minden tárgy befestésére alkalmas. — Egyedüli gyáros:
10 percen belül **Strobenz Károly VI., Szabolcs-utca 4.** — Telefon 21.

készít a legfinomabb kivitelben 8362
WOTTITZ MANFRED
Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18-99.

1-4 éves homoki ó-schiller vagy fehér bor erősség és év szerint, 100 literenként 22-24-28-32 frt. Ujbor (fejtve) minőség szerint 16-18-20-24-28 frt. **Tessék Borárjegyzéket kérni.** Rendelő hordót is kaphat, mely beszerzési áron számítottat föl s ugyanily áron 6 léten belül, bérmentve, utánvét nélkül, sértetlen állapotban vissza is vétetik s annak ára postautalványon át lesz küldve. A rendelő nyugodt lehet, hogy ered-ti tiszta minőségű borhoz juttatom, erről jó hírnevem nyújt kezeséget. **Borizlethez 20-40.000 forinttal 12-14% jövedelem biztosítása mellett társ kereszletik.**
Kitűnő piros, fehér és kék fajokban, 6 láb magasan ojtva, 2-3-4-5 éves igen erős esemete, erősség szerint 30 krtól 60 krig. 10 frt vételnél 20 százalék, 25 frtnél 25 százalék, 50 frtnél 33 százalék, 100 frtnél 40 százalék engedmény. Az eperfa egész jól árnyékol, ellensége nincs, minden évben bőven terem, gyümölcsöt úgy a két, mint a több lábunk egyaránt szeretik; kitűnő pálinka is főzhető belőle. Csigófélen igen jövedelmező fának ismerjük. Kár volna háznunk, kertünk, szőlők vagy egyéb birtokunkat e nélkül hagyni.
Rendkívül nagy gyümölcsfákban (Konstantinápolyi, Portugáli, Oriás stb.), melyek az ültetés évében már gyümölcsöt hoznak, azután pedig rendkívül bőven teremnek. Fájja igénytelen, betegség és ellenségtől egyaránt mentes. Vannak rendelőim, kik ezer száma ültetik, mert rendkívül hamar teremnek, gyümölcse kedves, sokáig eláll, magas áron értékesíthető és sokféleképen föl is dolgozható. A 2-3-4-5 éves, rendkívül szép és gazdag gyökere fák darabja erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagobb vételnél olyan engedmény adatik, mint az epernél.
Gyümölcse ép oly értékes, mint a bíré, s fája ugyanolyan áron adatik el.
[Pándi vagy körösi meggy.] Terméketi keményebb előmozdítván, háromszor laz permetezéssel, bőven fog teremni. Fájja egészséges, gyümölcse rendkívül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb. A 2-3-4-5 éves rendkívül szép és gazdag gyökere fák darabja 10 krtól 50 krig. Nagobb vételnél ugyanaz az engedmény adatik, mint az epernél.
A 6-8 láb magas, rendkívül gazdag gyökere, tele belső és könnyű törettű, 2-3-4 éves díófák ára erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagobb vételnél ugyanolyan engedmény, mint az epernél.
gyümölcsfák, nevezetesen körte, alma, szilva, őzi és kajszinbarack, cseresznye, meggy, szelid gesztenye, lasponya magas derekú és törpe állásnakban, — 2-3-4-5 éves életkorú példányokban azok kora és erőssége szerint 2-5-7-10-15 krig. áron.
erősség szerint 5 frt 85 krtól 19 frt ezrenként.

Lasponya ojtványok.
Spanyol meggy fekete.
Diófa.
Minden másféle nemes
Kiseleztezt nemes ojtványok
Mindenféle vadonczok
Kerti eszközök.
Kittűnő és tartós anyagból rendkívül szilárdan készült horolók (sarabolók), szőlő ültető vasak, továbbá kerti fűrészek, ollók, görbe szemző és ojtó késék, ezenteül jelfa és ojtó kenőcs igen olcsó árak mellett rendelhető meg. 8441
Ár- és névjegyzéket küld: **Unghváry László föld-, szőlő- és faiskola birtokos Czeleádról**

Hogyan maradnak szépek a nők?
Legbiztosabban az arcz ápolása folytán
Leichner-féle
zsir-arczpor, Hermelin- és Aspasia-arczporral.
E híres arczporok a legmagasabb hőlgykörök és elsőrangú művésznők által előszeretettel lesznek használva, mivel azok az arczbőrnek fiatal, viruló színt adnak és alig lehet látni, hogy az arcz porozva van.
Patti Adelina asszony 20 év óta **Leichner L.**től szerez be arczport. Patti-crémét és arczfestéket és összes megrendelőleveleiben, melyeket bárkinek szívesen megmutatunk, rendkívüli megelégedését kifejezve, azt mondja, hogy soha jobb gyártmányokat nem talált és hogy azokat mindig nagy örömmel fogja használni.
Kapható minden illatszerekkereskedésben és a gyárban.
Leichner L., Berlin, Schützenstrasse 31.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ORÁZULTE.
Alapított 1847.
Brausweller János
ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöztetnek.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár rendes közgyűlését folyó évi február hó 17-én délutáni 4 órakor budai osztályában (II. ker., Fő-utca 2. sz. a., saját épületében) tartja, melyre a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSORZAT:

- Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
- Tizenkét igazgatósági tagnak választása három évre,

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtatják, szíveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legelőszöben 1899 december hó végéig saját nevikre irt részvényüket legelőszöben 3 nappal a közgyűlés előtt a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V., Dorotyia-utca 4. sz., vagy II., Fő-utca 2. szám) letenni, ugyanott a megvásárlás 1899. évi zárszámadások és a felügyelő-bizottsági jelentés példányai az alapszabályok 147. §-a értelmében átvételők.
Budapestben, 1900. évi január hó 24-én.
Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

A legjobb és legártalmatlanabb pipere- és szépítőszerek
a következők: A világhírű **Norma kéz- és arczkenőcs** (szelők Ninon-arczkenőcs). A legkitűnőbb szer minden tisztatlanság ellen u. m. szeplő, hibires, májfolt stb. — Egy tégely ára 60 krajczár.
Norma-szappan (szelők Ninon-szappan) a legjobb szappan a világon. A Norma-arczkenőcshez nélkülözhetetlen. **Ára 40 kr.**
Norma-poudre (szelők Ninon-poudre) a világon a híres (szelők Ninon-poudre) 3 szinben, 1 doboz 1 frt.
Norma-crème (szelők Ninon-crème) szírtalan arcz-szépítőszert, a bír ápolására a legjobb, különösen jó orr- és arczvörösség ellen. **1 nagy tégely 1 frt 50 kr., egy kis tégely 1 frt.**
Norma-hajvíz (szelők Ninon-hajvíz) a haj erősítésére és kihullása ellen. **Ára egy üvegvénynek 1 forint.**
Norma-hajfestőszert (szelők Ninon-hajfestőszert) a legjobb és legpraktikusabb szer (csak egy üvegvényben) szőke, barna és fekete szinekben. **Egy üvegvény ára 2 frt.** Hozzá egy hajfestő-fésű ára 1 frt 50 kr.
Egyedül kaphatók:
STEINER MIHÁLY városi gyógyszerárban, **Temesvár, belváros, Szt.-György-tér 3.a szám.**
Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerárban, Király-utca 12.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7900 Naponkénti eladás **50,000 kilo.**

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

pellandó vagy bármilyen folt az arcon, az használja a teljesen ártalmatlan Rosznyay-féle világítót

Serail-arczenőcsőt,

mely az arczobort rövid időn fehérré, tisztává és ódávó teszi. Egy téglát ára 70 kr. Egy kis téglát ára 35 kr. Serail-szappan egy doboz 30 kr., Serail-hőlgypor egy doboz 70 kr. Kizöld és valódi Epezsappan egy doboz 40 kr.

A t. c. közönség szíves figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvénytelen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharcot dörzsolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógytárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és dr. Egger Leo „Nádor” gyógyszertárában,

valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Idegesség,

vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat Rosznyay

Vasaschinabóra,

mely saját termései mézes és borral készítve, hatásában minden hasonló készítményt felülmúl. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 6 üveg franco külföldre 6 frt 6 kr. 8400

PALAIS ROYAL

ORLAY SÁNDOR udvari szállító

8563

Budapest, Koronaherceg-utca 8. szám.



Hamis gyémántok,



párisi legyezők, * kínai ezüst-árak

gyári

árban.



Nehézség.

A ki eskőben, görseőben és más ideghegységben szenved, kérjen ezektől szőlő fűzetet. Küldi ingyen és bérmentve a Schwann-Apotheke Frankfurt a.M.

Crème Ideale

a bőr szépség ápolására, mely az eddigi készítményeket mind teljes mértékben felülmúl, nappal is alkalommal használható.

Egy téglát ára 50 kr.

Crème Ideale szappan a legköltségteljes virágillatokat tartalmazza a legfinomabb összetevőkből készült.

1 doboz 35 kr., 1 doboz 3 db 1 frt.

Ideale-Hőlgypor

virágillatokat készítve, kedvező a hőlgyporoknál, bőrszépítő. Ezen Hőlgypor Ideale jól tapad a csontokhoz, szemek is kópielenek a bőr poros voltát feltűzve. Egy doboz ára 1 frt 50 kr. Naponta postai számlával minden irányban.

SCHWARTZ illatszertára

Temesvár 8001

(Higién. cosmet. Laboratorium.)

Michelstädter S. E. és H.

Sajátkészítményű cipők nagy raktára

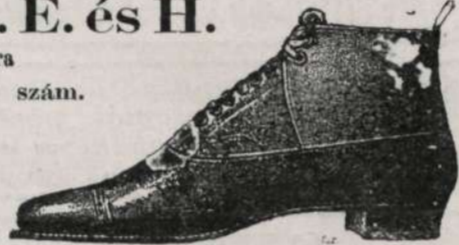
BUDAPEST, Váci-utca 28. szám.

Triumph cipők — gombolás, fűzés és zug nélküli — egyedül készítője.

Dr. Hógyes-féle asbest-talpbetéttel ellátott cipők nagy raktára. 8477

Fiók-telepek: Debreczen, Bacsókerék, Sopron, Újvidék, Zágráb, Brassó, Varaszd, Szatmár.

Minden cipő talpába bele van az ára nyomva.



Kifőgástan ifju arczszint

On csak a Kiehlhanser H.-féle

GLYCERIN-CRÈME

Párisi hőlgypor

és az elismert jószágú szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyz. Budapest.

Azonkívül kapható minden gyógyszertárban, droguistánál és illatszerekkereskedésben.

KÖHÖGÉS REKEDSÉG ÉS HURUT ELLEN A LEGJOBB A RÉTHY FÉLE A RÉTHY FÉLE PÉMETEFÜZÜKORKA

Ara 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.

RÉTHY BÉLA gyógyz. B.-Csaba.

MINDENÜTT KAPHATÓ

Kérjünk csak Réthy-féle!

Miért vannak még emberek, akik a Kathreiner-féle Kneipp malátát kávét még nem használják, noha ez egy izletes és egészséges kávé?

Mert nem tudja még mindenki, hogy mily nagy előnyökkel bír a Kathreiner kávé, amely a kávébogyó egy kivonata által a bakkávé ízét és zamátját nyeri. Ő ezáltal felülmúlhatatlan módon magában egyesíti a hön malátakészítmény értékes egészségügyi tulajdonságait a bakkávé kedvelt ízingerével. A Kathreiner Kneipp malátá kávé nagyobb részt mint pótkávé szolgál a bakkávéhoz, azonban tisztán élvezve is kitűnően ízlik. Mindenütt kapható, de nyitva soha sem lesz árusítva, s csak az ismert eredeti csomagokban valódi, amelyek Kneipp páter arczképét viselik és a nevet: »Kathreiner«.

CACAO

SUCHARD

D' Leras

VAS PHOSPHÁT

Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kifőgőgyógyzórszer vérszegénység, sápkór, gyomor-fájdalmak, vérszűrés eseteiben, szabályozza a hószárat, könnyű emésztető és kiválóképpen hőlgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge gyermekeknek legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár Budapest, Török József gyógyszertára király-utca 12. sz.

Vérgyógyászat.

Uj gyógy mód!

Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!

Még a legsúlyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók 8411

dr. KOVÁCS J.

egyet. orostr. hámpopata rendelő intézetében. Budapest, V., Váci-körút 18. az általa feltalált új gyógy mód által.

A hámpopatia-, vérgyógyászat fölülmúlhatatlan gyóghatásnak bizonyult asztma, szív- és gyomor-bántalmaknál, sápkór, kórvény és hógy-bántalmaknál, súlyos ideghegység (migrán, álmatlanság, szédülés, hystéria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.

Egyetlen és legbiztosabb védelem: szélhűdés, kezdődő vakság és elmezavar ellen. Díjazott levelekre válaszul, meghívásra beteg látogatót (vidéken is.)

Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.

Kivánatra különrendelés.

Gummi

valódi párisi gyártmány, jótállás mellett! Orvosi tekintélyek ajánlata szerint teljesen biztos és ártalmatlan. Tucatja 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt. 10 frtnyi megrendelésnél 10-15%-nyi árkedvezmény.

KELETI J.

cs. és kir. szab. sérvkötő és orthopaediai műszerek gyártója. BUDAPEST, Koronaherceg-utca 17. Árjegyzéket bérmentve, zárt borítékban. — Külön bejárati az udvarból. 8504

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor

Baromgyógytan-ótrérendi szer lovak, szarvas-marhák és juhoknak. 8171

45 év óta a legtöbb ismétlődően használatban, érvény-hiánytól, rozg emésztésű, teheneknél a tej javítására és a tejtermé-ny szaporítására. Ára 1/2 doboz 70 kr., 1/2 doboz 35 kr.

Valódi csak a fenti védjeggyel. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszertára Budapest, Király-utca 12. szám.

Franz Joh. Kwizda cs. és kir. osztr.-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerelemnél Korneuburg, Bécs mellett



VASÁRNAPI UJSÁG

6. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, FEBRUÁR 11.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona { félre — 12 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona { félre — 8 *

A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona { félre — 5 *

Külföldi előfizetőkhez a postai és megvárosított viteldj is csatolandó

ESTÉLY A PARK-KLUBBAN.

Az 1895 MÁJUS közepén megnyitott Park-klub, a fővárosi előkelő közönségnek e díszes találkozó helye, mint tudva van, azt tűzte ki egyik céljául, hogy a társadalom különböző művelt osztályait közelebb hozza egymáshoz, s hogy e célt mindjobban megközelíti, mutatja az is, hogy ez időszertint több tagja van ezernél, és pedig a kaszinók hagyományával szakítva, nőtagja is számos van a klubnak.

Az igazgatóság eleitől kezdve igen helyesen arra törekedett, hogy a Városligetnek egyik szép pontján álló klubépület helyiségeit mennél kellemesebbekké és vonzóbbakká tegye.

A mi a berendezést illeti, az a szerencsés körülmény, hogy a nemes izléséről országzerte ismert Atzél Béla báró igazi önfeláldozó buzgósággal és szeretettel állott annak élére, azt nemesak mintaszerűvé, hanem immáron európai hírűvé tette. A klubnak már nem egyszer voltak fejedelmi vendégei is.

A nemes izlés, a fény, a művészi bees egymással párosulva olyan otthon alkotnak itt, a milyenek valóban alig van párja. Az emeletes ragyogó palotát kedves virágos park veszi körül csobogó szökőkutakkal, melyeket az est beálltával tündéri káprázatba von a villamfény. A klub helyiségei folyton nyitva állanak a tagoknak. A rendes összejöveteleken kívül azonban esté-

lyeket, bálakat, társasjátékokat és társasvacorákat is rendez a klub igazgatósága, a mikor a fény és a helyiségek lebilincselő varázsa még fokozottabb. Atzél Béla báró érdeme, hogy ez alkalmakra a régi kor kedves szokását, a termeknek élővirágokkal való pazar díszítését ismét dívatba hozta.

Képünk egy ily estély alkalmából mutatja a nagyteremben elhelyezkedett társaságot, s kellő fogalmat nyújt a klub életéről. A képen levő alakok közül a következők nevét említhetjük föl: a nézőnek balra, az előtérben ülő alak gróf Pálffy-Daun Vilmosné szül. Nugent grófnő. E csoportban gróf Apponyi Lajos udvarnagyleánya Teréz grófnő, gróf Széchenyi Hanna,



ESTÉLY A PARK-KLUBBAN. — CSOPORTKÉP STRELISKYTŐL.